

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Anna Havlovicová

**Fotografie v časopise Mladý svět
(1968, 1988, 1998)**

Bakalářská práce

Praha 2010

Autor práce: **Anna Havlovicová**

Vedoucí práce: **PhDr. Alena Lábová**

Oponent práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Bibliografický záznam

HAVLOVICOVÁ, Anna. *Fotografie v časopise Mladý svět (1968, 1988, 1998)*. Praha: Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2010. 58 stran + 11 stran příloh. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Alena Lábová.

Anotace

Bakalářská práce „*Fotografie v časopise Mladý svět (1968, 1988, 1998)*“ pojednává o týdeníku Mladý svět vydávaným především pro mládež. Stručně shrnuje jeho vznik a vývoj od počátku jeho vydávání do jeho zániku. Následně se soustřeďuje na reportážní fotografii, významné osobnosti Mladého světa a časopis z hlediska fotografie v letech 1968, 1988 a 1998.

Nastiňuje historické souvislosti okupačního, normalizačního a období devadesátých let, zejména soudobou situaci v oblasti médií, a podrobně se věnuje obsahu týdeníku z hlediska jeho obrazové složky. Zkoumá zaměření jednotlivých fotografických reportáží nebo dokumentárních fotografií a fotografických cyklů a snaží se vymezit jejich rozdíly mezi zmiňovanými lety. Zabývá se tématy fotografií, reportáží a jejich pojetím ve vztahu ke čtenářům i režimu a jeho institucím.

Stručně se věnuje životopisům osobností Mladého světa, které významně přispěly k jeho tvorbě a rozkvětu. Pokouší se stanovit a rozebrat, jak se obrazová složka týdeníku za jejich působení vymezovala a měnila.

V závěru se snaží postihnout časopis jako fenomén své doby a nastínit příčiny jeho obrovské popularity a výsadního postavení na československé (později české) mediální scéně.

Klíčová slova

Mladý svět, Leoš Nebor, Miroslav Hucek, Miroslav Zajíc, fotoreportáž, fotografie, rok 1968, rok 1988, rok 1998, mládež

Annotation

The bachelor thesis “Photography in the periodical called Mladý svět (1968, 1988, 1998)” deals with the magazine called Mladý svět which was above all intended to young people. It briefly summarizes its origin, and development from the beginning to the end of its publishing. Consequently it focuses on the reportage photography itself, significant personalities of Mladý svět and the periodical in light of the pictures in the years 1968, 1988 and 1998.

The paper outlines historical connections of the occupation regime, period of the normalization and the era of the nineties. It follows in detail by contemporaneous situation in media in these periods and specializes in visual factor of Mladý svět. It investigates the sight of the periodical from the point of the main subject of the pictures used and delimitates the differences between the single years. It occupies by the topics of photography and reportages and its conception due to the readers, regime and its institutions.

It attends briefly to the biographies of the personalities of Mladý svět who meaningfully contributed to its production and prime. It is trying to define how the visual element of Mladý svět was changing during their activity there.

At the close it involves the periodical as the phenomenon of its era and outlines the reasons of its huge popularity and the privilege place at the Czechoslovak (later Czech) medial scene.

Keywords

Mladý svět, Leos Nebor, Miroslav Hucek, Miroslav Zajic, photo story, photography, the year 1968, the year 1988, the year 1998, youth

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Vlastní text práce bez anotací a příloh má celkem 78 030 znaků s mezerami, tj. cca 43 normostran.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne

Anna Havlovicová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní doktorce Aleně Lábové za cenné připomínky a odbornou pomoc při zpracovávání této bakalářské práce. Nemůže chybět ani má vděčnost fotografům Miroslavu Huckovi a Miroslavu Zajícovi, kteří si na mě udělali čas, a obohatili mě autentickým vyprávěním o práci v časopise Mladý svět.

OBSAH

1. ÚVOD	13
2. CÍL PRÁCE	15
3. POUŽITÁ METODA	15
4. REPORTÁŽNÍ FOTOGRAFIE	16
4.1 DEFINICE	16
4.2 CHARAKTERISTIKA	17
4.3 CÍL	17
4.4 ROLE FOTOGRAFA.....	17
5. HISTORIE MLADÉHO SVĚTA	18
5.1 ZAČÁTKY	18
5.2 PŘED OKUPACÍ	19
5.3 PO OKUPACI	19
5.4 OBDOBÍ NORMALIZACE	20
5.5 INVESTIGATIVNÍ ŽURNALISTIKA.....	20
5.6 80. LÉTA	20
5.7 SOUČASNOST.....	20
6. DOBOVÉ SOUVISLOSTI LET 1968, 1988, 1998	21
6.1 Rok 1968	21
6.2 70. A 80. LÉTA.....	21
6.3 90. LÉTA	22
7. MLADÝ SVĚT V ROCE 1968	23
7.1 ÚVOD.....	23
7.2 CHARAKTERISTIKA ČÍSEL	23
8. FOTOGRAFIE V MS V ROCE 1968	25
8.1 MOTIVY, TÉMATA A REDAKCE.....	25
8.2 MLADÁ GENERACE	25
8.3 ZAHRANIČNÍ REPORTÁŽE	26
8.4 SPORTOVNÍ REPORTÁŽE	26
8.5 PORTRÉTNÍ FOTOGRAFIE	26
8.6 REPORTÁŽNÍ CYKLY	27
8.7 ZAHRANIČNÍ AUTOŘI.....	27
8.8 ALEXANDR DUBČEK	27
8.9 MIMOŘÁDNÉ FOTOGRAFIE ROKU 1968.....	28
8.10 OBRAZOVÉ PŘÍLOHY	28
9. SHRUTÍ	29
10. MLADÝ SVĚT V ROCE 1988	31
10.1 ÚVOD.....	31
10.2 CHARAKTERISTIKA ČÍSEL	31
11. FOTOGRAFIE V MS V ROCE 1988	32
11.1 MOTIVY, TÉMATA, REDAKCE	32
11.2 PRVNÍ ČÍSLO ROČNÍKU XXX	33

11.3 DRUHÉ ČÍSLO ROČNÍKU XXX.....	33
11.4 SPORTOVNÍ FOTOGRAFIE.....	34
11.5 KULTURNÍ FOTOGRAFIE	34
11.6 CELEBRITY A MÓDA.....	35
12. SHRUTÍ.....	36
13. MLADÝ SVĚT V ROCE 1998.....	38
13.1 ÚVOD.....	38
13.2 CHARAKTERISTIKA ČÍSEL	38
14. FOTOGRAFIE MS V ROCE 1998.....	39
14.1 MOTIVY, TÉMATA A REDAKCE	39
14.2 PRVNÍ A DRUHÉ ČÍSLO ROČNÍKU XI	39
14.3 ŽIVOTY CELEBRIT	40
14.4 ZAHRANIČNÍ REPORTÁŽE	40
14.5 OJEDINĚLÁ TÉMATA REPORTÁŽÍ	41
15. SHRUTÍ.....	42
16. FOTOGRAFOVÉ ČASOPISU MLADÝ SVĚT.....	43
16.1 LEOŠ NEBOR.....	43
16.1.1 Životopis.....	43
16.1.2 Působení v Mladém světě.....	43
16.2 MIROSLAV HUČEK.....	44
16.2.1 Životopis.....	44
16.2.2 Působení v Mladém světě.....	45
16.3 MIROSLAV ZAJÍC	46
16.3.1 Životopis.....	46
16.3.2 Působení v Mladém světě.....	46
16.4 TONO STANO	48
16.4.1 Životopis.....	48
16.4.2 Působení v Mladém světě.....	48
16.5 KAREL CUDLÍN	49
16.5.1 Životopis.....	49
16.5.2 Působení v Mladém světě.....	49
16.6 PETR ŠKVRNĚ.....	50
16.6.1 Životopis.....	50
16.6.2 Působení v Mladém světě.....	50
17. ZÁVĚR.....	52
18. RESUMÉ.....	54
19. SUMMARY.....	55
20. POUŽITÁ LITERATURA A DALŠÍ ZDROJE.....	56
21. SEZNAM PŘÍLOH.....	58
22. PŘÍLOHY	

1. Úvod

Milá Sally, nedávno mi zemřel o hodně starší kamarád. Bylo mu 46 let, znal ho úplně každý, ale poslední dobou s ním teda byla dost nuda. To dřív ho prý milovaly statisíce lidí! A jak se tak probírám jeho pozůstalostí, chtěla jsem se Tě zeptat, co to vlastně bylo za šílenou dobu? Víš, mám teď nového přítele, je mu teprve patnáct, jmenuje se Reflex. Je svobodný, ale ti dva mají i tak dost společného... Porad' mi, prosím Tě, mám s tím klukem teda chodit? Petra

Milá Petro, Mlad'ák prošel tolika bitvami o kompromisy, že Ty, dítko demokracie, můžeš jeho podstatu sama nahlédnout stěží. Jestli to zvládl se ctí? Dlouhodobě se držel mnohem lépe než jiné oficiální tiskoviny a k tomu organizoval řadu nadšeneckých aktivit. Byl to fenomén. Rozevlátý novinář, reformní svazák, zapálený ekolog, zručný reportér, pokusný básník i tramp. A prošla jím řada výjimečně talentovaných lidí. V každém případě - pokud jím tedy chceš a vydržíš listovat - sud' ho vždy z hledisek doby, v níž vycházel, a nikdy jinak. Pamatuj, že ho přímo vydával Československý, posléze Socialistický svaz mládeže a dohlížel na něj ÚV KSČ. Do konce šedesátých let o svobodu permanentně bojoval, později mu bylo naopak mnohé promíjeno, mohl si dovolit, co z oficiálních tiskovin žádá. Ale především! Ptej se osobností, které tam pracovaly!

Co se týče Tvého kluka – nevzdávej to. Je to taky trochu náfuca, ale v tvrdé komerční konkurenci se zatím drží.

Sally¹

Takhle vypadal Mladý svět v očích jeho „pokračovatele“ Reflexu. Myslím si, že se Reflex snaží být také tak úspěšným a zajímavým týdeníkem, jakým Mladý svět nepochybně byl. Protože už od počátku svého vydávání kladl velký důraz na fotografii, rozhodla jsem se psát právě o něm.

Na přelomu let 1959 a 1960 uspořádala mladá generace fotografů Jana Bartůška, Pavla Diase a Miroslava Hucka výstavu v kině Lucerna. Jmenovala se „Chceme vidět život ve všem“. Autoři chtěli zdůraznit autentičnost fotografie, která postihuje dravost pocitů z nastupujících 60. let. Její motto znělo: „Protože dnes bychom nestačili to, co nás v životě uchvacuje, ani namalovat, ani popsat. A přece chceme ostatním sdělit, že vše, co se kolem nás děje, nám připadá úžasné, až se nám z toho hlava točí. Nechceme však život kopírovat ani z něj opisovat a podle toho jsme si zvolili heslo výstavy. Na shledanou na ulici, na poli, v továrně, v divadle a nakonec třeba i v kavárně. Jenom vás prosíme, nedívejte se nám do objektivu.“²

V roce 1959 se na stáncích objevilo první číslo Mladého světa. Jednalo se

¹ časopis Reflex: 30/2005

² Mrázková, Daniela a Remeš, Vladimír (1989): Cesty československé fotografie. Mladá fronta: Praha, strana 154

o obrázkový týdeník pro mládež. Byl mladý nejen svým redaktorským obsazením, ale i názorem. Snažil se vyjadřovat pocity mladých lidí, vést s nimi dialog. Ať už jednotlivé události vyjadřoval textem nebo fotografií, snažil se o přesné vyjádření. Nebyl příznivcem zaobalených a zideologizovaných náhledů na danou situaci. Dával velký důraz na fotografii. „*Redakce byla od počátku jednotná v názoru, jak má fotografie v novém časopisu vypadat. Usilovala o to, aby vyjadřovala především dobu,*“ říká Miroslav Hucek.³ MS tiskl dynamické fotografie. Nešlo mu o líbivou a technicky dokonalou fotografii, ale o poskytnutí informace z události, o smysl fotografie. Tiskl i práce nových talentů, vyhlašoval fotografie roku a poučoval čtenáře o historii fotografie. V 60. letech se fotografie stala svébytným vyjadřovacím prostředkem.

Práce srovnává obrazovou složku týdeníku Mladý svět na podkladě období tří let – 1968, 1988, 1998, které vždy znamenaly pro českou společnost určitou změnu. Jak mi řekl pan Hucek v rozhovoru, i časopisy tehdejší doby byly změnami ve státě a společnosti nějakým způsobem ovlivňovány. I Mladý svět se snažil v každém ze zmíněných let akcentovat dobu a přiblížit se tak ke svým čtenářům. Chtěla bych zdůraznit, že si časopis po všechna sledovaná období udržel na poli fotografie standard, který tvořily a usměřňovaly osobnosti v pozicích fotoreportérů a obrazových editorů. Jednalo se zejména o trojici fotografů – Leoš Nebor, Miroslav Hucek a Miroslav Zajíc. Neborovo jméno je spjato zejména s počátky časopisu, Hucek na jeho stránky nastupuje v průběhu šedesátých let a Zajíc ovlivňuje týdeník celá osmdesátá léta.

Ráda bych, aby z mé práce bylo patrné, že si týdeník Mladý svět během své existence získal obrovskou oblibu čtenářů a do devadesátých let se z něj stal fenomén doby. Zároveň bych chtěla upozornit na to, že povznesl fotografii a obrazovou složku časopisů, která se dnes v takové míře, ve které ji uvedl Mladý svět, vytrácí.

³ Mrázková, Daniela a Remeš, Vladimír (1989): Cesty československé fotografie. Mladá fronta: Praha, strana 177

2. Cíl práce

Cílem práce je nejprve stručně vymezit a charakterizovat reportážní fotografii a historii Mladého světa. Právě využití reportážní fotografie způsobilo, že byl týdeník Mladý svět ve své době tak výjimečný. Dále se práce snaží ukotvit časopis v kontextu politických, hospodářských a společenských situací v Československu (později v České republice) ve zmíněných letech – 1968, 1988 a 1998. Následně se věnuje obsahu a vývoji časopisu v jednotlivých časových obdobích. Ve zmíněných letech se pokouší analyzovat a pojmenovat zásady a přístupy k fotografiím a vymezit témata, jichž se fotografické reportáže týkaly. V neposlední řadě bych ráda připomněla několik významných autorů, kteří se na obrazovém projevu Mladého světa ve zmiňovaných třech letech podíleli.

Práce by měla čtenáři odpovědět na několik zásadních otázek - proč byl fotografický projev Mladého světa ve své době výjimečný, čím se odlišoval od jiných periodik a kdo se na zmiňované specifičnosti časopisu podílel.

3. Použitá metoda

Použitou metodou této práce bude kvalitativní obsahová analýza, metoda komparace a metoda obsahové obrazové analýzy. Kvalitativní obsahová analýza překračuje rámec pouhého pročitání slov nebo získávání obsahů textů. Klade si za cíl zkoumat významy, motivy a vzory, které mohou být ať už zjevné, nebo skryté v daném textu.⁴ Na rozdíl od kvantitativní obsahové analýzy, která uvažuje pouze to, co lze klasifikovat a počítat, kvalitativní analýza si klade za cíl zjišťovat to, co je opravdu důležité. Kvalitativní výzkum se soustředí především na rozsáhlé citace z rozhovorů a poznámek, které si autor dělal při práci v terénu.⁵ Proto jsem se vydala za předními fotografy časopisu – Miroslavem Huckem a Miroslavem Zajícem. Snažila jsme se svoji práci ozvláštnit autentickými informacemi lidí, kteří Mladý svět formovali.

⁴ Zhang, Yan a Wildemuth, Barbara M.: Qualitative Analysis of Content (http://www.ils.unc.edu/~yanz/Content_analysis.pdf)

⁵ Hendl, Jan (2005): Kvalitativní výzkum, Základní metody a aplikace. Portál: Praha, strana 51 a 360

Při komparaci je nutné zaměřit se na určitý konkrétní okruh klíčových proměnných a ty podrobně sledovat, popsat, analyzovat a srovnat.⁶ Pomocí této metody jsem se snažila charakterizovat jednotlivá období let 1968, 1988 a 1998. Každý rok jsem analyzovala zvláště, obsah časopisu v jednotlivých letech jsem navzájem srovnávala.

Obsahová obrazová analýza je systematická pozorovací metoda, která se užívá pro testování hypotéz o způsobu, jakým média zobrazují lidi, události, situace, atd.⁷ Na základě této metody bych chtěla dokázat, že se obrazová složka obsažená v časopise Mladý svět stala samostatnou kategorií, o níž se později začalo hovořit jako o „novodobé tradici“ moderní (československé) žurnalistické fotoreportáže.⁸

4. Reportážní fotografie

"For many photojournalists, telling whole stories with pictures is the ultimate professional experience. Sometimes stories can be built in a matter of minutes; sometimes storytelling can take years – documentary essays."⁹

(„Vyprávění příběhů pomocí fotografií je pro mnoho fotoreportérů hlavní odbornou zkušeností. Někdy trvá vytvořit fotoreportáž několik minut; někdy několik let. V tomto případě se ale jedná o dokumentární fotografie.“)

4.1 Definice

Reportáž zahrnuje fotografie prezentované v tisku, televizi, knihách, filmu nebo na výstavách. Reportážní fotografie je doplněna popiskem a textem. Zachycuje děj, vyjadřuje událost, čas i dobu, ve které daná akce probíhala, ctí fakta, na kterých staví. Mezi autentičností a naaranžováním dané situace je velmi tenká hranice, stejně jako mezi reportážní a dokumentární fotografií. Fotoreportáž může fungovat jako důkazní materiál, schopný kohokoli o čemkoli přesvědčit. Nejčastější velikostí záběru bývá polocelek, umožňuje orientaci v hlavních aktérech. Je-li fotoreportáž tvořena více snímky, druhý je vždy polodetail nebo detail, který útočí na naše emoce. Celkový soubor fotografií nese určitý příběh. Snímky na sebe navazují, samostatně nemají takovou vypovídací hodnotu.

⁶ <http://figlar.ic.cz/fss/new04.html>

⁷ Bell, Philip in Jewitt, Carey; van Leeuwen, Theo: Handbook of visual analysis, strana 14

⁸ Balajka, Petr & kol.: Encyklopedie českých a slovenských fotografů, strana 128

⁹ Kobre, Kenneth (2004): Photo-journalism, The Professional's Approach. Esvier: USA, strana 139

4.2 Charakteristika

Nafotit fotoreportáž trvá minuty, někdy hodiny. Vždy se jedná o rozšíření základních informací o dané události. Téma vychází buď z vlastní zkušenosti fotoreportéra, nebo jako návrh editora. Fotograf musí mít „čich“ na důležité a zajímavé okamžiky. Velice těžké je přidat titulek, aby vystihoval přesně to, o co ve fotoreportáži jde a zároveň se odlišoval od titulků textů na podobné téma. Maitland Edey, bývalý editor časopisu Life, jednou řekl: „*Výborné fotoreportáže musí mít co dočinění s lidmi: s lidskými problémy, výzvami, protesty a trápením.*“¹⁰ Fotoreportáže o lidech se nejčastěji rozdělují do tří hlavních kategorií - známí, málo známí, ale zajímaví, a málo známí, kteří slouží jako příklad určitého trendu, události.

4.3 Cíl

Fotoreportáž je zajímavá a přitažlivá především tím, že v ní fotografie fungují jako celek. Přinášejí nějaký příběh, samy o sobě nemají takový význam. Fotografové používají tzv. „oko-přitahující metody“. Na každé fotografii je v podstatě totéž. Vyobrazení jsou lidé, předmět a perspektiva události, téma a panující nálada. Nejjednodušší je soustředit se v daném snímku na jednoho člověka, dává to příběhu podklad a kontinuitu. Je nutné fotografie seřadit tak, aby dohromady dávaly nějaký příběh, měly hlavu a patu, jinak vypadají individuálně. Zatímco v psané reportáži na sebe jednotlivé okamžiky vyprávění plyně navazují, ve fotoreportáži tomu tak není.

4.4 Role fotografa

Na začátku fotografování nevíme, jak příběh skončí. Fotoreportér má dvě základní role, jedna z nich je pozorovat a fotit událost tak, jak se opravdu odehrává, tedy role novináře. Druhá je role fotografa, tedy přemýšlení nad tím, jak nejlépe (k pochopení publika) danou situaci zachytit. Zpravodajská a umělecká hodnota někdy přicházejí do sporu. Hlavní role fotografa je zaznamenávat, ne ovlivňovat.¹¹

¹⁰ Kobre, Kenneth (2004): Photo-journalism, The Professional's Approach. Esvier: USA, strana 143

¹¹ Kobre, Kenneth (2004): Photo-journalism, The Professional's Approach. Esvier: USA, strana 306

5. Historie Mladého světa

5.1 Začátky

Mladý svět začal vycházet 5. ledna 1959, stál 1 Kčs a měl 16 stran. V prosinci roku 1958 vyšlo nulté číslo MS, od ledna pak již vycházel pravidelně, každé pondělí. V době vzniku časopisu Mladý svět bylo v ČSSR evidováno 17 deníků, 487 týdeníků, 399 čtrnáctideníků a 397 měsíčníků.¹² Nabízely se i jiné názvy periodika: Ráno, Hej rup! Mládí, Sputnik nebo MY 59. Název Mladý svět předložil Josef Holler Československému svazu mládeže v roce 1958. Charakteristika časopisu zněla: „Kulturně-politický a zábavný časopis pro mládež od 14 do 23 let, který bude všemi přístupnými novinářskými formami napomáhat ve výchově mládeže k socialismu a ke komunismu, bude působit na její morální profil, který bude uspokojovat i všestranné zájmy mládeže po dobré zábavě, po vědě, po romantice, po zajímavostech. Časopis musí být tedy mladý nejen svou grafickou úpravou, ale i obsahem. Rozsah: 230 x 300 mm, hlubotisk, 16 stran, na tlakových stránkách dvoubarevný, uvnitř čísla jsou nutností čtyři barvy; periodicita: týdeník; náklad: 100.000 výtisků.“ (šéfredaktor Josef Holler v dopise Ústřednímu výboru ČSM, 1958) Prvním šéfredaktorem se stal Josef Holler, jeho zástupci byli Jan Kloboučník a Ljuba Horáková. Kulturní rubriku vedl Arnošt Lustig a sport Jiří Tunkl. O obrazovou složku časopisu se staral Leoš Nebor, kreslířem byl Miroslav Liďák. O grafickou stránku časopisu se postaral Jaroslav Weigel. Logo spočívalo v iniciálách názvu časopisu, které byly na červeném pozadí, pod nimi byl napsán celý název a číslo vydání, pod tím ještě ročník a cena. Na titulní straně byla vždy fotografie, která zabírala alespoň polovinu strany. Mnohdy se zde objevovaly malé fotografie odkazující k článkům uvnitř. Všechny byly doplněny textem, nadpisem nebo popiskem, popřípadě alespoň jménem svého autora. Časopis se vydával v rozsahu většinou 10 až 16 stran. Na titulní straně nechyběly kromě fotografií ani nejrůznější slogany, vypůjčené z děl českých autorů. Slogany se pravidelně měnily, vždy měly ale jediný účel, a to dělat reklamu časopisu Mladý svět. Příkladem bylo: „Co to máš má milá, za pasem? Mladý svět s sebou vzala jsem!“ nebo „Čím to, že já, Manon, ač je mi 16 let, čím to, že já, Manon, čtu jenom MS.“ V časopise nikdy nechyběl nějaký odkaz k tehdejší módě, křížovky, „Tržiště senzací“ (lehce bulvárního charakteru), interaktivní soutěže pro čtenáře,

¹² Křivánková, Alena a Vatrál, Josef (1989): Dějiny československé žurnalistiky IV. díl. Novinář: Praha, strana 142

rozhovory a fejetony. Konec časopisu byl věnován komiksu nebo kolážím. Nechyběla ani anketa Český Slavík a volba Královny krásy.

5.2 Před okupací

Již po prvních sedmnácti číslech měl Mladý svět problém s ÚV ČSM. Podle něj časopis dostatečně nepodporoval zásady marxismu-leninismu. Vzhledem k tlaku, který začaly instituce ÚV ČSM a ÚV KSČ na Mladý svět vyvíjet, se pozměnila celá koncepce časopisu. Do redakce nastoupily nové osobnosti. Kulturní rubriku převzal Jiří Černý, který ale musel na vojnu, a tak jeho místo na dva roky obsadil Ladislav Smoljak. Za jeho působení vznikla i anketa Zlatý slavík. Jednou z osobností roku 1968 byl Miroslav Lidák. V redakci MS se mu přezdívalo Haďák, protože tak podepisoval vtipy, které tvořil spolu s Petrem Hanušem. V roce 1964 stanul před soudem za hanobení státního znaku. Byl odsouzen na rok žaláře a po odvolání na dva roky podmíněně.

5.3 Po okupaci

Po okupaci se redakce MS pozměnila. Chtěla se odlišit od generace, která vystoupila ze svazáckého a učitelského prostředí. O reportážní a portrétní fotografie se stará Miroslav Hucek a Leoš Nebor. Dále do časopisu přispívali Rudolf Křesťan, Eda Kriseová, Jan Dobiáš, Jiří Janoušek nebo Jiří Černý. V roce 1966 vystřídal Josefa Hollera šéfredaktor Ctibor Čítek. Když byla zrušena cenzura, zavládla v MS svoboda, ale jen dočasná. Rok 1968 přinesl zajímavé články a reportáže. První tajemník ÚV KSČ Alexandr Dubček v plavkách, reportáž Miroslavy Filípkové-Humplíkové o Fučíkovi, první česká striptérka na dvoustraně a poradna psycholožky Sally. Karel Franta vymyslel pro Mladý svět nové logo (do této doby - logo na červeném pozadí, pod iniciály časopisu celý název a pod tím číslo, ročník a cena vydání, od této doby – černé M pod ním červené S, pod tím název časopisu a číslo vydání, pod tím ročník a cena zvýšená na 2 Kčs, celé orámované v černém rámečku a na bílém pozadí). Časopis se rozšířil na 32 stran. Během okupace obsadili ruští vojáci redakci MS v Panské ulici. V okupačním týdnu vycházel časopis každý den, vyšlo celkem pět speciálních osmistran. „*Výběr fotografií uveřejněných v tomto čísle vám předkládáme*

jako dokument doby, dokument dnů, hodin, minut a vteřin s vědomím, že se od té doby leccos změnilo.“ Na titulní straně zvolání: *„Věříme vám, věřte nám!”*¹³

5.4 Období normalizace

V roce 1969 přišel šéfredaktor Dušan Macháček. V redakci zůstal Rudolf Křestřan a Jiří Janoušek. Období normalizace a následný reálný socialismus s sebou nesly mnohá úskalí, se kterými se celá společnost snažila vypořádat. Šéfredaktorkou MS se stala obávaná Olga Čermáková. V 70. letech prožívá MS krušné období. Olga Čermáková si dává pozor, aby se v člancích neobjevovaly jména bývalých redaktorů. *„Došlo to tak daleko, že když zemřel první šéfredaktor MS Josef Holler, tak o tom odmítla uveřejnit byť zprávu,”* vzpomíná Jiří Černý.¹⁴

5.5 Investigativní žurnalistika

V osobě Josefa Velka se MS věnoval životnímu prostředí. Pomocí Radka Johna se také poprvé zabýval problematikou drog. Začíná se zde objevovat i investigativní žurnalistika v podobě reportáže Luboše Beniaka a Michala Horáčka „Osa Nostra“. Zprostředkoval i veškerá setkání Reagana a Gorbačova. Janoušek přispíval rozhovory se zahraničními hvězdami.

5.6 80. léta

V osmdesátých letech kupovalo Mladý svět téměř půl milionu čtenářů. O grafickou stránku časopisu se staral Vladimír Nagaj. V roce 1984 nastoupil Josef Chuchma. Spolu s ním do redakce přišli Milan Kruml, Dana Emingerová, Marek Hlavica a textař Michal Horáček. Porevolučním šéfredaktorem se stal Luboš Beniak.

5.7 Současnost

V roce 2008 byl Mladý svět prodán do soukromého vlastnictví Sebastiana Pawlowského. Přejít ke svobodnému trhu nezvládl, klesal počet čtenářů i jeho kvalita. Stávající redakce odešla ke konkurenčním časopisům. Jeho konkurenty se staly časopisy Reflex a Týden.

¹³ časopis Mladý svět: 43/1968

¹⁴ časopis Reflex: 30/2005

6. Dobové souvislosti let 1968, 1988, 1998

6.1 Rok 1968

Rok 1968 byl pro české dějiny zlomovým obdobím. Byla zrušena cenzura tisku a slova, a tak listy uvolnily své tematické okruhy. Deníky zdvojnásobily svůj náklad, otevřeně se diskutovalo o tom, co se opravdu děje. V televizním zpravodajství se poprvé objevují lepší techniky. Antonín Liehm začal vydávat Literární listy (od 21. června), Ludvík Vaculík napsal stať 2000 slov, která se odkazovala k Helsinské smlouvě. Při invazi ruských vojsk byli pražští novináři zabarikádováni v Československém rozhlasu (ředitelem rozhlasu byl Josef Hejzlar) a nepřetržitě vydávali zprávy. Vysílalo se ilegálně po celé zemi.

6.2 70. a 80. léta

Po krátkém uvolnění v roce 1968 se na počátku sedmdesátých let vrátila tuhá kontrola médií, která měla dosáhnout absolutního splynutí tisku se stávajícím režimem. Masová média byla označena jako významný činitel pražského jara, jehož se zmocnily pravicové síly a zmanipulovaly obyvatelstvo k masové podpoře kontrarevoluce. A jako takové je bylo třeba více kontrolovat a do budoucna omezit jejich svobodu, aby se podobná situace již neopakovala. Tato omezení byla popsána již v Moskevském protokolu, jehož čtvrtý bod se týká právě masových médií. Stanovuje, že by měla být masová média ovládána tak, aby plně sloužila socialismu. Zároveň v něm bylo zakotveno rozpuštění několika skupin a organizací, jejichž program byl antisocialistický. Stranické a státní orgány upravovaly situaci v tisku, rozhlasu i televizi pomocí nových zákonů a opatření. V duchu tohoto usnesení byl dne 30. srpna 1968 zřízen Úřad pro tisk a informace, který měl činnost médií kontrolovat a usměrňovat. O rok později vznikly nové cenzurní úřady, a to Federální výbor pro tisk a informace, Český úřad pro tisk a informace a Slovenský úřad pre tlač a informácie. Ve všech sdělovacích prostředcích došlo k radikálním čistkám, jejichž cílem bylo odstranit novináře, kteří sympatizovali s reformami pražského jara a veřejně kritizovali režim. Každý redaktor si auto-cenzuroval své texty, protože si byl vědom toho, že za jakékoli odchýlení by mu hrozil nějaký postih. Tisk se tak v průběhu sedmdesátých a osmdesátých let vrátil do role oddaného budovatele a

propagátora socialismu, zcela podřízeného KSČ.¹⁵ Uvolnění přichází až koncem 80. let, kdy se začíná projevovat Gorbačovova politika „perestrojky“. Některá tištěná média se začínají pouštět do opatrné kritiky.¹⁶

6.3 90. léta

V průběhu 20. století se česká média a potažmo i celá česká společnost transformovala hned několikrát. Systém médií v československé republice byl od února 1948 až do konce roku 1989 spjatý s autoritářským společenským systémem. Jejich zásadní rolí bylo prosazovat a upevňovat ideologii a program KSČ. Základním nástrojem řízení médií bylo ÚV KSČ a střešní politická organizace Národní fronta, která sdružovala všechny politické strany a společenské organizace v zemi. Na přelomu 80. a 90. let došlo v české společnosti k velkým změnám, které přišly v souvislosti s rozpadem Sovětského svazu. V zemích východního bloku začalo ustupovat autoritářské pojetí společnosti sovětského typu a směřovalo k liberálně demokratickému pojetí s tržními vztahy. Šlo o velmi zásadní změnu ve všech oblastech společenského života, která se nevyhnula ani médiím. Dříve média sloužila k propagandistickým a ideově osvětovým cílům, teď postupovala směrem k liberálně demokratickému systému, v němž jsou média institucí svobody projevu a slouží především k diskuzím o věcech veřejného zájmu. Určitou touhou bylo vymanit média z područí stranického a státního řízení a učinit je nezávislými na státu. Probíhalo tedy odstátnění médií, dominantním řešením byla jejich privatizace. Týkala se všech tištěných a velké části vysílacích médií. Po vzoru zemí západní Evropy vznikala rovněž média veřejné služby. Začaly se projevovat také důsledky digitalizace a rozvoje internetu jako prostředí pro šíření mediálních obsahů. Jednou z nejvýznamnějších změn v mediální sféře byl rozvoj reklamního trhu.

¹⁵ Kalousková, Adéla (2009): Postavení týdeníku Mladý svět v Československu v 70. a 80. letech, magisterská práce, Praha, strana 18-21

¹⁶ <http://www.totalita.cz/sp/sp.php>

7. Mladý svět v roce 1968

7.1 Úvod

Jak už jsem naznačila v úvodu, časopis Mladý svět byl neobvyklým týdeníkem. Byl prvním periodikem u nás, které se soustředilo především na soudobou mládež. Netradiční byl také tím, že dával text a fotografie do stejné roviny. Ať už byl vedoucím fotooddělení Leoš Nebor, Miroslav Hucek nebo Miroslav Zajíc, každý se snažil dávat prostor mladým neznámým fotografům a zároveň jim šlo o to, aby fotografie zaujímala v časopise výsadní postavení.

7.2 Charakteristika čísel

Od počátku roku 1968 vycházel MS s podtitulem „týdeník československé mládeže“, ale od 15. čísla, přesně od 20. dubna 1968, se podtitul mění na „nezávislý týdeník mládeže“, z tiráže zmizel i ÚV ČSM, zůstalo vydavatelství Mladá fronta. Změněný podtitul vydržel po celý rok 1968, vydavatel ÚV ČSM se do tiráže vrátil v čísle 36/1968, tři týdny po začátku okupace.¹⁷ Od 23. vydání roku 1968 se trochu změnila koncepce časopisu. Změnilo se i logo. Černé M, pod ním červené S, pod tím celý název a číslo vydání, pod tím ročník, cena, která se zvýšila na 2 Kčs. Logo bylo celé v černém rámečku, na bílém pozadí. Časopis čítal cca 32 stran. Mladý svět je rozšířen o nové rubriky - „Mladý svět z domova“, „MS ze světa“, „Vteřiny týdne“. Fotografie titulních stran i reportáží zabírají více místa, už není kladen takový důraz na poskytování prostoru neznámým fotografům. Fejetonů a rozhovorů už je v týdeníku také méně. Fotografie se už občas objevují v barevné podobě. Rubrika „Mohla bys vypadat líp“ radí dívkám, jak se oblékat, líčit, atp. Na začátku periodika nechybí ani „Dopisy v koši nekončí“, kde se čtenáři mohou svými dopisy vyjadřovat k jednotlivým článkům nebo fotografiím. Miroslav Hucek shrnul rok 1968 v časopise Mladý svět takto: *„Největší změna bylo asi rozšíření obsahu časopisu, ze šestnácti stran na dvaatřicet. Další věc, která měla na Mladý svět v roce 1968 velký vliv, bylo to, že jsem si koupil kolo. Bydleli jsme tehdy na Floře a já jsem šlapal z Sladkovského náměstí nahoru do kopce. Nahoře stáli dva žižkovští frajeři, a když jsem je míjel, tak říkali: „Vole, co blbneš?“ Pochopil jsem, že to není ono. Vrátil jsem se domů a prodal jsem kolo Zajícovi o korunu dvacet laciněji, protože to byly dvě*

¹⁷ Vichnar, Ondřej (2005): Týdeník Mladý svět v roce 1968, bakalářská práce, Praha, strana 13

*cesty tramvají po 60 halířích. On potom, když přijeli Rusáci v srpnu 1968, sedl na kolo, upadl a kolo mu ukradli i s aparátem. Měl otřes mozku a hlavně prdlajs a ne osmašedesátý.*¹⁸ Miroslav Zajíc, který do MS v roce 1968 nastoupil, měl totiž za úkol události ze srpna tohoto roku nafotit. Právě kvůli této příhodě mu ale osudný 21. srpen chybí. O den dříve jel na kole vyfotit Martina Vaculíka k rozhovoru. V ulici Na Poříčí mu ale pod kolo vběhla paní a on v den, kdy do Československa vtrhli sovětští okupanti, ležel v nemocnici Na Františku s otřesem mozku. Pustili ho až třetí den, fotoaparát měl rozbitý, a tak neměl čím fotit. V redakci Mladého světa měl sice náhradní, ale budova Mladé fronty byla obsazena sovětskými vojáky. Nakonec mu Irma Cibulková, jeho laborantka, půjčila svou starou leiku. Tou udělal už jen pár záběrů, protože fotografování bylo čím dál nebezpečnější.¹⁹

¹⁸ Rozhovor s Miroslavem Huckem, duben 2010

¹⁹ Beladová, Michaela (2007): Česká reportážní a dokumentární fotografie v letech 1959 – 1969, bakalářská práce, Praha, strana 25

8. Fotografie v MS v roce 1968

8.1 *Motivy, témata a redakce*

Málokdy se v Mladém světě objevily fotografie z Československé tiskové kanceláře. Většina snímků publikovaných v časopise byly autentické, především od autorů Leoše Nebora, Miroslava Hucka a Miroslava Zajíce. Inkriminovaný rok 1968 v Mladém světě nejvíce ovlivnili Leoš Nebor a Miroslav Hucek. Významnými fotoreportéry tohoto roku byl i Pavel Dias a Antonín Bahenský. Zatímco fotografie Leoše Nebora měly, podle mého názoru, smysl pro estetiku, Huckovy byly spíše hravé a Diasovy něžné, lyrické a citlivé. Jeho fotografie jsou zároveň plné dramatu a zachycují jedinečný okamžik. V polovině 70. let vydává obrazový esej Torzo, kde se vyrovnával se skutečností války a násilí, zejména v koncentračních táborech. Na druhou stranu ale jezdí po závodištích světa, aby fotil živé snímky koní a radost střídanou zklamáním jejich žokejů. Antonín Bahenský se ve svých fotoreportážích věnuje především sportu. Specializuje se na motorismus. Kromě Mladého světa působil i v týdeníku Stadión a Signál. Jeho fotografie mají atmosféru děje, místa a události. Využívá jednotlivých detailů a dynamické kompozice. Inspiroval se humanistickou érou fotografie 60. let. Každý z fotografů dodával Mladému světu osobitost, svými snímky se snažil komunikovat se čtenáři a formovat svůj časopis. Skrze fotografie vyjadřovali své postoje k tehdejší situaci.

8.2 *Mladá generace*

V prvním čísle se objevila fotoreportáž Miroslava Hucka – „Beat festival“, zabírala pět stran.²⁰ Beatové festivaly byly oblíbenou tematikou. Představovaly uvolněnou atmosféru koncertů a fotografie z nich oplývaly dynamikou. Čas od času se objevily i fotografie krajiny, ročních období – „Přilétlo jaro zdaleka a všude plno touhy“ od Leoše Nebora.²¹ Jedná se o něžné a romantické fotografie Nebora zobrazující zamilované páry procházející se v přírodě. Čas od času se objeví i fotografie věnované módě a kosmetice. Reportáž o kosmetice nafotil Miroslav Zajíc.²² Pravidelně se v MS objevují portrétní fotografie jednotlivých soutěžících o titul Královny krásy.

²⁰ MS 1/1968

²¹ MS 11/1968

²² MS 26/1968

8.3 Zahraniční reportáže

Velmi časté byly reportáže Miroslava Hucka z cest, ze zahraničí. „*Jednou z fotografických reportáží byla třeba moje cesta na Kubu. Byla tam i reportáž z Paříže, kde jsme byli s misskama na dvoudenním výletě,*“ řekl Miroslav Hucek.²³ Ivan Soeldner přidává reportážní snímky z cesty do Londýna.²⁴

8.4 Sportovní reportáže

Sportovní fotografií se zabýval Antotnín Bahenský – „To jsou naši zlatí hoši, když to vyhrajou!“²⁵ Nebo snímky z hokejového utkání, které pořídil Leoš Nebor, k nimž byla přidána koláž Květy Fojtíkové – fotografie dítěte s bruslemi a dokreslenou hokejkou v ruce.²⁶ Výborné jsou fotografie Miroslava Hucka věnované baletu – „Pohřeb baletu se nekoná“.²⁷ Jsou to především portrétní fotografie, které dokonale zachycují pohyb, náladu a výrazy jednotlivých baletek. Fotografové se věnují i zachycení tenisového turnaje ve Wimbledonu.²⁸ Číslo 46 zabírají fotografie z olympiády v Mexiku. Snímky pocházejí z časopisu L'Équipe Magazine, jedná se o reportáže se sportovní tematikou. Vděčným okruhem jsou fotografie dostihů, které nafotil Miroslav Hucek. „*Hodně jsme fotili i koně, jednoho jsme dokonce pojmenovali Cenzura, v době normalizace jsme ho ale museli přejmenovat na Century,*“ podotkl Hucek.²⁹ Sportovní fotografie nikdy nevyjdou z módy. Ať už je na nich vyobrazen pohyb, radost, bolest nebo zklamání sportovců, vždy dokáží zaujmout.

8.5 Portrétní fotografie

V jednotlivých vydáních bývají portréty některých významných osobností, doplněné o fotografie z jejich osobního nebo i profesního života. „Z rodinného alba Josefa Smrkovského“³⁰ je název jedné z nich, snímky k ní zhotovil Miroslav Zajíc a Miroslav Hucek, čítá tři dvojstrany. Jedna z reportáží je věnována bývalému americkému prezidentovi J. F. Kennedymu, skládá se z článku a několika velkých fotografií.³¹

²³ Rozhovor s Miroslavem Huckem, duben 2010

²⁴ MS 16/1968

²⁵ MS 5/1968

²⁶ MS 12/1968

²⁷ MS 23/1968

²⁸ MS 31/1968

²⁹ Rozhovor s Miroslavem Huckem, duben 2010

³⁰ MS 39/1968

³¹ MS 15/1968

8.6 Reportážní cykly

Miroslav Hucek přispívá reportáží „Horor“ nebo další nazvanou „Rezoluce o lásce“.³² Jan Byrtus se zase věnuje cyklu „Hutní proměny“.³³ Jedním z mladých a zatím ne příliš známých fotografů, kterým dával MS prostor, byl Jaroslav Valenta, který nafotil reportáž z pivařských slavností v Mnichově.³⁴ Cyklus „Čtyři vyprávění o lásce“ od Rudolfa Křesťana doplňuje svým fotoseriálem Miroslav Hucek.³⁵ Časté jsou i divadelní reportáže Miroslava Hucka.

8.7 Zahraniční autoři

Na titulní straně se často objevují fotografie zahraničních autorů, jako například Boba Gomela nebo Bryana Campbella – velmi emotivně silný reportážní snímek z bulváru, policista střílí slzotvorný plyn proti demonstrujícím studentům.³⁶ V druhém čísle byly fotografie z roku 1967, reportáže o našich námořnících, byly jim věnovány tři strany. Autory těchto reportážních fotografií byli Jerry Brimacombe, Jean Boeri, Max Scheller, Paris Match, Vladimir Lebeděv nebo Catherine Leroyová. Tyto snímky vybrali pro MS Leoš Nebor a Miroslav Hucek. Jerry Brimacombe je známý pro svůj portrét Teda Serose v listu Life. Jean Boeri fotografoval při leteckém dnu v Paříži, fotoreportér Max Scheller pořídil pro Stern velkou reportáž z dnešní Číny, P. Match přinesl jednu z nejlepších reportáží z oslav 50. výročí SSSR, Vladimir Lebeděv vytvořil fotografii s kosmickým námětem a francouzská fotografka Catherine Leroyová přinesla výborné fotoreportáže z války ve Vietnamu.³⁷

8.8 Alexandr Dubček

Dvacáté deváté číslo reprezentuje fotografie Alexandra Dubčeka v plavkách na titulní straně. Tato fotografie pochází z ČTK, vyvolala veliké pobouření a dodnes je jednou z nejnámějších fotografií Mladého světa. O devět vydání později je Dubčekovi

³² MS 17/1968

³³ MS 18/1968

³⁴ MS 14/1968

³⁵ MS 25/1968

³⁶ MS 25/1968

³⁷ MS 2/1968

věnovaná celá fotografická reportáž, čítající čtyři dvojstrany, na které se podíleli Petr Hodan, Miroslav Zajíc a Antonín Šmotlák.

8.9 Mimořádné fotografie roku 1968

Třicáté páté číslo je ve jménu nejvýznamnějšího souboru fotografií MS v roce 1968. Pět mimořádných čísel časopisu je věnováno 21. – 27. srpnu roku 1968. Snímky pokrývají tři dvojstrany. „Výběr fotografií uveřejněných v tomto čísle vám předkládáme jako dokument doby, dokument dnů, hodin, minut a vteřin s vědomím, že se od té doby leccos změnilo.“ Na titulní straně zvolání: „Věříme vám, věřte nám!“ Věrným tématem jsou i fotoreportáže z venkova od Miroslava Zajíce.

8.10 Obrazové přílohy

Číslo 40 a 41 jsou ve znamení obrazových příloh. V čísle 40 se na ní podíleli: ČTK, COI Londýn, Vladimír Černík, Miroslav Hucek, Emil Fafek, Jaroslav Skála a Miroslav Zajíc. V čísle 41 se příloha týká dějin Václavského náměstí k 50. výročí republiky, která zabírá pět dvojstran a je vyfocena Jiřím Fialou. V následujících vydáních se také občas objevují obrazové přílohy, například kresby a fotografie panovníků, vladař národa českého, tři dvojstrany, připravil je Přemysl Veverka a Miroslav Zajíc. Miroslav Zajíc se rovněž postará o fotoreportáž s názvem „Staroměstské náměstí 28. října 1968“.

9. Shrnutí

Snímky pořizované pro Mladý svět v jeho počátcích vycházely zejména z éry humanistické fotografie padesátých let. Hlavní inspirací pro fotografy se stala výstava nazvaná Lidská rodina z roku 1955, kterou připravil Edward Steichen. (Pro výstavu vybral 503 fotografií od 273 fotografů z 68 zemí.) Šlo o reportážní optimistické záběry, které zobrazovaly lidský život v jeho ryzí podobě. Dalším vzorem byl francouzský fotograf Henri Cartier-Bresson, jehož snaha o zachycení „rozhodujícího okamžiku“ ve fotografii se stala neodmyslitelnou součástí moderní fotožurnalistiky. Tehdejší fotografie časopisu Mladý svět v sobě nemají dnešní míru popisnosti, která vychází z využívání barvy a přemíry vjemů a informací. Autoři tolik nedbali na technickou dokonalost fotografie, ta byla mnohdy neostrá, důraz kladli hlavně na její obsah. Nejdůležitější pro ně bylo pomocí fotografie vyjádřit svůj postoj nebo pocity k zobrazované události. Snímky v časopise nepůsobí sterilně a strojeně, mají svoji vnitřní dynamiku a vedle informace poskytují osobní vyjádření autora. Právě tím se dokázal Mladý svět jasně vyprofilovat a naplnil vizi, se kterou vznikal. Tedy přesáhnout pomocí fotografie dobové stereotypy a představit pojetí, které se na stránkách soudobých periodik do té doby nevyskytovalo.

V první polovině 60. let byla ještě soudobá československá společnost v izolaci od tehdejšího kapitalistického západu. Mladý svět byl v tématech věnovaných zahraničí odkázán pouze na agenturní zpravodajství. Ani na domácí scéně se témata časopisu zcela neoprostila od ideologických schémat a klišé. V polovině šedesátých let se začíná MS orientovat směrem k hodnotám, které vrcholí událostmi Pražského jara 1968 a srpnovou invazí vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968. V časopise se začínají ve velké míře objevovat zahraniční reportáže, například z Kuby, Paříže nebo Montrealu.

Rok 1968 představoval z hlediska časopisu dobu, kdy závažné a čtivé texty soupeřily s neméně závažnými a obrazově zajímavými fotografiemi. Pomyslným vrcholem, jehož fotografie na stránkách MS dosáhla, bylo pět mimořádných čísel z mezidobí 21. až 27. srpna.

Atmosféra druhé poloviny 60. let byla uvolněná a z toho plynula i témata, výběr a styl fotografií. Do popředí se dostávala tematika big beatu, koncem roku 1967 se totiž uskutečnil první beatový festival a i u nás se začali objevovat hippies.

Stránky časopisu plnily i romantické fotografie zamilovaných párů. Nechyběly ani snímky, které se věnovaly módě a kosmetice. Pavel Dias do časopisu přispívá sociálně laděnými portréty lidí v jejich domácím prostředí. Stálým obsahem zůstává sportovní tematika, ať už se jedná o cyklistický Závod míru, skoky do vody nebo dívčí kopanou.

Mladý svět zasáhl v období šedesátých let širokou veřejnost, nepřímo působil na obrazové vnímání čtenářů a vychovával v nich cit k novému pojetí a používání fotografie v tisku. Tato skutečnost byla spjata především se jmény Leoše Nebora, který nové a odvážné pojetí časopisu podporoval, Jaroslava Weigela, který prosazoval grafickou podobu MS, obzvláště citlivě přistupoval k používání fotografie a respektoval fotografův záměr, a Miroslava Hucka, který pochopil, že využití fotografické série a použití tematických celků dává časopisu dynamický charakter.

10. Mladý svět v roce 1988

10.1 Úvod

Nejen rok 1968 byl pro časopis Mladý svět zlomovým obdobím. Šedesátá léta představovala uvolnění tisku a zrušení cenzury, léta osmdesátá s sebou přinesla návrat socialismu. Tisk se v této době stal opět oddaným budovatelem a propagátorem soudobé moci. Zcela se podřizoval vládě KSČ. Až teprve koncem 80. let si československá média dovolila lehce kritizovat režim a projevit nespokojenost nad jeho počínáním.

10.2 Charakteristika čísel

Významným okamžikem pro Mladý svět v roce 1988 byla dvoudílná výstava fotografií jednoho z nejvýznamnějších světových fotografů Henriho Cartiera-Bressona. Konala se ve výstavní síni Fotochema a ve výstavní síni kulturního oddělení francouzského velvyslanectví v Praze.³⁸ Právě Cartier-Bresson byl vzorem většiny fotografů Mladého světa. Jeho snímky jsou, jak se říká „The Decisive Moment“, přímo geniální stříhy času. Kulminuje v nich dění, ať už jakékoli, aby se o vteřiny či dokonce zlomky vteřin později rozpadlo nebo ztratilo v každodenním životě. Tím dostávalo jeho fotografování něco vizionářského, přímo věšteckého.³⁹ Již v roce 1958 začala v Praze vycházet knižní edice Umělecká fotografie, kterou zahajuje monografie tohoto francouzského fotografa. „*Pro mne je fotografie okamžitým poznáním, ve zlomku vteřiny mi musí být jasný význam události a zároveň pevná výstavba opticky prožitých tvarů, které tuto událost vyjadřují,*“ komentoval Cartier-Bresson svůj vztah k fotografii a významně tak ovlivnil soudobé autory.⁴⁰ Logo týdeníku Mladý svět zůstalo po celý rok 1988 stejné – černé M a červené S na žlutém pozadí. Ani cena se od roku 1968 nezměnila, každé číslo si bylo možné koupit za dvě koruny. Titulní strana bývala celá věnována tematické fotografii (většinou autora Miroslava Zajíce) nebo kresbě. Stálé rubriky, jako „Vteřiny týdne“, „Dopisy v koši nekončí“ nebo „Tržiště senzací“, obohatily nové: „Echo“, profily slavných osobností nebo módní

³⁸ Birgus, Vladimír a Scheufler, Pavel (1999): Fotografie v českých zemích 1839-1999. Grada Publishing: Praha, strana 132

³⁹ Koetzle, Hans-Michael (2003): Slavné fotografie, Historie skrytá za obrazy II. Slovart: Praha, strana 49

⁴⁰ Mrázková, Daniela a Remeš, Vladimír (1989): Cesty československé fotografie. Mladá fronta: Praha, strana 176

fotografie. Na závěrečné straně byl nejčastěji komiks. V číslech se již běžně střídaly černobílé fotografie s barevnými. Týdeník měl tehdy cca 30 stran.

11. Fotografie v MS v roce 1988

11.1 Motivy, témata, redakce

Titulní strany jednotlivých čísel časopisu v období roku 1988 ještě stále plnily velké, většinou černobílé fotografie. V některých číslech se již ale, hlavně v oblasti módy, objevovala barva nebo kombinace černobílých a barevných snímků. Jak už jsem předznamenala v sekci historie Mladého světa, v osmdesátých letech se o grafickou stránku časopisu staral Vladimír Nagaj. V roce 1984 nastoupil do Mladého světa Josef Chuchma a spolu s ním do redakce přišli i Milan Kruml, Dana Emingerová, Marek Hlavica a textař Michal Horáček. V časopise přibyla také nová jména fotografů. Většinu reportážních a portrétních fotografií připravoval Miroslav Zajíc, fotografickou sekci ale doplnili i Jan Šilpoch, Vojtěch Písařík nebo Karel Cudlín. Vedle témat a rubrik, která byla v Mladém světě takřikajíc tradiční, to znamená, objevovala se zde od začátku jeho vydávání, se stále více začala prosazovat ekologie. Konkrétně šlo o hnutí Brontosaurus, které založil jeden z redaktorů časopisu – Josef Velek. I nadále se týdeník věnoval tématům trampingu, zahraničním reportážím nebo hudebním festivalům. Velmi časté jsou i rubriky Tono Stana věnované módním trendům. Stano převzal módní rubriku časopisu v roce 1985 po Dušanu Šimánkovi. *„Tak jako Dušan se snažím, abych mladým neprostředkoval jen módu, ale především to, z čeho móda vlastně roste – atmosféru mladého životního stylu.“* Stanova fotografie je stejně bláznivá a nádherně šokující, jako nezávazná, svobodná tvorba jeho studentských let. Zavádí naši představivost daleko do říše přeludů, na samu magickou hranici skutečnosti a snu. Stano odmítá konvenci, vydává se po svých vlastních, nevyšlapaných cestách.⁴¹

⁴¹ Mrázková, Daniela a Remeš, Vladimír (1989): Cesty československé fotografie. Mladá fronta: Praha, strana 291

11.2 První číslo ročníku XXX

První číslo XXX. ročníku časopisu bylo z velké většiny věnované setkání Michaila Sergejeviče Gorbačova a Ronalda Reagana. Ti se sešli dne 8. prosince roku 1987 nad podpisem Smlouvy o likvidaci raket středního a kratšího doletu. Téma doplňují fotografie Miroslava Zajíce, jak oba muži podepisují daný dokument. Ve zmíněném čísle je přepsaný projev Gorbačova k této události. V rubrice „Vteřiny týdne“ jsou zase shrnuté veškeré významné události roku 1987. V prvním vydání nechybí ani fotografie z přehlídky fantazijních oděvů v Národním muzeu s názvem „Trocha fantazie nikoho nezabije“. Herbert Slavík připravil pro toto vydání Mladého světa uměleckou fotografickou reportáž s názvem „Případ Vysoké Mýto“. Číslo je také ozvláštněno přáním pro nový rok, výsledky z ankety Zlatý slavík za rok 1987 nebo fejetonem Rudolfa Křestřana.

11.3 Druhé číslo ročníku XXX

Hned v následujícím čísle se objevila celá dvojstrana barevných fotografií Tono Stana z módní přehlídky na Festivalu mladé módy v Liberci. I přesto, že je druhé číslo Mladého světa vydáno v zimě, jednotlivé modely jsou letní. Velmi zajímavá je i reportáž „Recept na dlouhověkost“, kterou obrazově doprovodili Jan Šibík a Peter Župník. Župník patřil ke generaci, která přijímala svět takový, jaké je. Absurdity považuje za zcela normální, chápe je dokonce jako přirozený rozpor a znak života. Život nepociťuje jako břemeno, ale jako něco, z čeho se dokáže nevázaně radovat. *„Stále si něco představuji a vymýšlím. Hledám souvislosti, které existují, ale my je nevnímáme. Zkouším nacházet další světy. Můžete se mi vysmát, že je všechno stejně už dávno poznané. Dobře. Ale nechte mě si vymýšlet!“*⁴² Dana Emingerová zase nafotila snímky ke kontroverznímu tématu „Tatínkové v porodnicích“. Miroslav Zajíc na to reagoval podobnou reportáží ve čtrnáctém čísle časopisu. Jmenovala se „Tatínkové v porodnicích: Ano či ne?“ a zabírala asi tři dvojstrany periodika.

⁴² Mrázková, Daniela a Remeš, Vladimír (1989): Cesty československé fotografie. Mladá fronta: Praha, strana 292

11.4 Sportovní fotografie

I sportovní fotografie často vyplňovaly listy Mladého světa z roku 1988. Vypovídá o tom třeba fotografické téma Jana Šilpocha s názvem „Koně, kordy, pistole a medaile Milana Kadlece“⁴³ nebo „Hlavním městem zimních sportů je letos Calgary“ od Aleše Bendy.⁴⁴ Časté byly i fotografie z Rallye Dakar. Jaroslav Vozobule zase svým fotografickým cyklem „Cesta za medailí“ zobrazil první oficiální mistrovství Evropy ve Španělsku, kde získali fotbalisté Československa třetí místo.⁴⁵ Stále oblíbenou fotografickou tematikou zůstávaly dostihy. Miroslav Zajíc nafotil do jedenáctého čísla MS reportáž „Mongol a jeho kůň“. Jan Šibík byl rovněž fotografem, který se často věnoval sportovní tematice. Jeho reportáže nesly název: „Znáte hokejbal?“ nebo „Šiška putuje do Francie“.⁴⁶ V MS se objevily i fotografie Alexandra Zemjaničenka ze společné sovětsko-kanadské expedice lyžařů, která jako první přešla Severní ledový oceán přes severní pól ze SSSR do Kanady.⁴⁷ Znamé jsou i sportovní fotografie Karla Nováka, Jiřího Pekárka nebo Karla Cudlína, který nafotil fotbalové utkání žen – „Jak fotbalistky přepadly Liberec“.⁴⁸

11.5 Kulturní fotografie

Další fotografickou oblastí, která se v Mladém světě v tomto roce častěji objevovala, byla kultura. Do šestého čísla časopisu nafotil Štěpán Bahenský fotoreportáž o upadajícím vlivu divadel na mladou generaci s názvem „Divadlo na okraji existence“.⁴⁹ MS také spolupořádal hudební festivaly Porta, pravidelně o něm vydával nějaké články, které obrazově doprovázel Jan Šilpoch („Na nejvyšší příčku žebříčku útočí BAREL-ROCK“ – držitelé dvou Port a účastníci Festivalu politické písně v Sokolově).⁵⁰ Časté byly i nejrůznější rozhovory na kulturní témata. Karel Cudlín například nafotil ilustrační fotografie k rozhovoru s kytaristou Lubomírem Brabcem, který získal název „Jak na koncert? Někdy i stopem“.⁵¹ Titulní stranu sedmnáctého čísla nafotil Miroslav Zajíc, jednalo se o portrétní fotografii Michala Kocába s cenou Bílá Vrána, kterou získal. Tato ocenění byla zprostředkována

⁴³ MS 4/1988

⁴⁴ MS 6/1988

⁴⁵ MS 10/1988

⁴⁶ MS 18 a 19/1988

⁴⁷ MS 29/1988

⁴⁸ MS 38/1988

⁴⁹ MS 6/1988

⁵⁰ MS 8/1988

⁵¹ MS 12/1988

Mladým světem a plastikou bílé vrány vytvořila Jindra Vitová. Týdeník lákal své čtenáře prostřednictvím svých článků, reportáží a fotografií na nová divadelní představení, koncerty nebo muzikály. Jedním z takových příspěvků byl i fotografický cyklus Jiřího Kříšky „Gaudeamus v Jihlavě“, který pojednával o českém muzikálu Pavla Dostála a Richarda Pogody.⁵² Vzhledem k tomu, že se Mladý svět snažil soustředit především na mladé publikum, nechyběly v něm ani fotografie z majálesů. Karel Cudlín nafotil jednu z takových studentských slavností v Uherském Hradišti.⁵³ Mladý svět přinášel i exkluzivní informace o světovém dění v oblasti kultury. Čtenářům třeba zprostředkoval pohled na koncert Petra Gabriela, Stinga a Bruce Springsteena.⁵⁴ Ke konci roku časopis samozřejmě zveřejnil nominace do ankety Zlatý slavík za rok 1988. Jan Šilpoch připravil fotoreportáž na téma „Kam letí?“, která pojednávala o tří denním festivalu barev, hudby a pohybu Euroskate.⁵⁵

11.6 *Celebrity a móda*

Fotoreportéři Mladého světa se snažili přitáhnout čtenáře i fotografiemi celebrit nebo módních trendů. Hlavním fotografem oblasti módy v časopise v roce 1988 byl Tono Stano. Jeho snímky byly většinou barevné, aby si člověk udělal realistický obrázek o daném oblečení, někdy zabíraly i celou dvojstranu. Nešlo vždy jen o mladistvou módu, ale také třeba o modely pro těhotné ženy nebo rady, jak se mají mladí lidé obléknout v den své maturitní zkoušky. „*Poslední manekýnkou v mini-přehlídce maturitních modelů je temperamentní, těkavá a drobná Irena Jarošová. Vyznačuje se přirozenou upovídáností a nakažlivým smíchem: ‘Sama jsem si model navrhla a ušila. Stylem mě inspirovala naše učitelka,’ začala ze sebe chrlit. Vyhrála jsem si celostátní kolo soutěže Zenit – Mladý módní tvůrce,*“ takto byla rubrika v MS popsána.⁵⁶ Častou módní rubrikou Tono Stana byly i „Módní impulsy 1988“, které přinášely čtenářům inspiraci v trendech oblékání.⁵⁷ O fotografie celebrit se většinou staral Jan Šilpoch. V sedmém čísle MS například nafotil reportáž na téma „Co vloni dělali, když vylétli tak vysoko?“, kde vystupovali Petra Janů, Dalibor Janda, Iveta Bartošová, Peter Nagy, skupiny Turbo a Citron. Na titulní straně jedenáctého čísla

⁵² MS 25/1988

⁵³ MS 28/1988

⁵⁴ MS 41/1988

⁵⁵ MS 47/1988

⁵⁶ časopis Mladý svět: 21/1988

⁵⁷ MS 22/1988

časopisu byla fotografie Rudolfa Hrušínského od Miroslava Zajíce. Herbert Slavík do tohoto čísla zase nafotil reportáž s názvem „Pche“, která zobrazovala profily daných celebrit.

12. Shrnutí

Podmínky pro uplatnění i rozvoj fotografie v osmdesátých letech byly odlišné od stavu v letech šedesátých. Politická strnulost takzvaného budování „rozvinuté“ socialistické společnosti, provázená represemi a zákazy, si žádala pouze oficiální snímky ideologického zaměření a loajálnost totalitnímu režimu. Fotografie, které odrážely reálný stav společnosti, čímž se vymykaly požadavkům politické propagandy, byly v časopisech a knihách minimální. Komunistický režim vytvářel nejen nepříznivé podmínky pro přirozený způsob života lidí, ale formoval také postoje fotografů. Tisk uplatňoval více úlohu služebnou než sdělovací. Mladý svět byl jediným časopisem tehdejší doby, na jehož stránkách se realizovala dokumentární fotografie s určitým autorským rukopisem. Bylo to především díky jeho fotografům – Miroslavu Zajícovi, Janu Šilpochovi, Janu Šibíkovi a Karlu Cudlínovi. Fotografové nepřímo a lehce ironizovali politické oslavy, dotýkali se ožehavých skutečností a obrazem transformovali své dojmy a prožitky.

Na titulních stranách i uvnitř časopisu stále převládaly černobílé fotografie, i když se v rámci některých materiálů, nejčastěji věnovaných módě, začala prosazovat barva. Občas se černobílé a barevné snímky na listech MS kombinují. Od často zrnitých a méně technicky dokonalých snímků přešli autoři MS k propracovanější fotografii. Ta s sebou kromě technické dokonalosti ale přinesla určitou dávku „nudy“. Snímky byly sice ostré a na první pohled bezchybné, ztrácel se z nich ale jakýsi význam a osobní pocity autora.

Mezi nejzásadnější počiny MS v 80. letech patří Zajícovo zdokumentování schůzek Michaila Gorbačova s Ronaldem Reaganem. Miroslav Zajíc čtenářům připravil snímky z jejich rozhovorů a zázemí, která tato přelomová jednání o omezení počtu jaderných zbraní přinesla. I když je většina těchto fotografií určitým zpravodajským sdělením, lze mezi nimi nalézt mnoho zajímavých a obrazově

působivých záběrů. Kromě Zajícovy ojedinělé reportáže se začala zahraniční tematika z časopisu osmdesátých let vytrácet.

Prostor místo toho získávaly každoroční oslavy Svátku práce, květnového osvobození či spartakiády. Své pevné místo si v Mladém světě vybudovala oblast stylu, oblékání a módy, jejíž barevné fotografie pořizoval především Tono Stano. V Mladém světě se již stále méně objevovaly reportáže z oblastí, které byly pro čtenáře novinkou. Časopis, podle mého názoru, začal ztrácet na originalitě, která ho zprvu tolik charakterizovala. Stále častější byly fotografie celebrit a jejich životního stylu. Stránky plnila především kulturní témata, rozhovory se známými osobnostmi. Titulním stranám dominovaly portréty celebrit. Svoji tradici si uchovala sportovní tematika.

13. Mladý svět v roce 1998

13.1 Úvod

Zatímco až do roku 1989 sloužila média především k prosazování a upevňování komunistické ideologie, 90. léta znamenají určitý posun k demokratickému smýšlení. Média v této době začala fungovat jako instituce založená na svobodě projevu, která poskytuje lidem informace týkající se veřejného zájmu. Hlavní změnou bylo začínající odstátňování médií, které se většinou řešilo privatizací. Velkým vzorem pro Československo (později Českou republiku) byly země západní Evropy, kde dominovaly média veřejné služby. V devadesátých letech se začaly rozmáhat i postupy digitalizace a internetu. Velkou změnu přinesl rozvoj reklamního trhu. I v oblasti fotografie docházelo k určitému uvolnění. Významnou událostí března roku 1998 bylo vydání knihy jednoho z fotoreportérů Mladého světa Karla Cudlína a Jindřicha Marco. Kniha se jmenovala „Izrael 50“ a byla uvedena výstavou v Galerii Franze Kafky. V červnu vyšla výpravná fotografická publikace i Tono Stanovi. První nakladatelství Knihcentrum v Praze zase vydalo knihu reportážních fotografií Jana Šibíka: „Kdyby všechny slzy světa“.

13.2 Charakteristika čísel

Mladý svět, stejně jako média obecně, prošel za dobu od roku 1988 několika zásadními změnami. Časopis už není tištěn hlubotiskem, ale na moderním křídovém papíře. Jeho logo se v průběhu desetileté prodlevy nezměnilo - černé M a červené S na žlutém pozadí, ale cena se vyšplhala na 15 korun. Titulní stranu vyplňuje stejně jako v předešlých letech jedna velká fotografie, většinou nějaké známé osobnosti. Zatímco v letech 1968 a 1988 byl u fotografie jeden krátký popis, který buď vysvětlil, co na snímku je, nebo upozorňoval na hlavní téma uvnitř týdeníku, v roce 1998 je titulní fotografie z obou okrajů pokrytá několika stručnými nadpisy témat aktuálního vydání. Kromě toho jsou mnohdy součástí časopisu různé přílohy, jako například hudební kompaktní disky. Jednotlivá vydání čítají okolo 60 stran. Zásadní změnou v obsahu Mladého světa je postupné rušení rubriky „Tržiště senzací“, které se nahrazovalo „Seznamkou“ a „Společností“.

14. Fotografie MS v roce 1998

14.1 Motivy, témata a redakce

Hlavní věc, která vždy Mladý svět určitým způsobem odlišovala od jiných soudobých periodik, byla fotografie. Záměr fotoreportérů se po celá léta existence časopisu neměnil. Do svých snímků mnohdy vkládali vlastní pocity nebo lehkou ironii, aby splnili svůj hlavní cíl – pobavit a upoutat čtenáře. Mladý svět přinášel lidem prostřednictvím své obrazové, ale i textové části zajímavosti, kterými se odlišoval od zpravodajských deníků. Rok 1998 ale této charakteristice, podle mého názoru, neodpovídá. Časopis se zřejmě chtěl vyrovnat narůstající konkurenci, chtěl se přizpůsobit žádostem soudobého publika čtenářů, a tak vsadil na způsob, který mu byl do té doby cizí – autentické reportáže z domova i ze zahraničí střídaly články mnohdy bulvárního charakteru, zaměřené na životy celebrit. I fotografie se sportovní nebo módní tematikou téměř vymizely. Jak mi řekl i Miroslav Zajíc, celá koncepce časopisu se předělala, a proto její redakci mnoho osobností opustilo. Černobílé fotografie z listů časopisu téměř vymizely, jen tu a tam se zde nějaká objevila. Mladý svět postupně ovládaly barevné snímky. Navíc se zde začala projevovat síla textu, pod jehož vlivem obrazová část ustupuje do pozadí. Pozitivní hledisko bych spatřovala v užívání novější grafiky, například rámečků nebo kurzívy, která přispěla k větší přehlednosti týdeníku. Fotografy roku 1998 byli Petr Škvrně, Jaroslav Jiříčka, Petr Strnad, Vasil Stanko, Vladan Krumpl, Milan Vybulka, a další.

14.2 První a druhé číslo ročníku XI

První dvě čísla Mladého světa XI. ročníku byla vydaná v jednom, na titulní straně je fotografie Ilony Csákové. Celá jedna strana je vyplněna fotografií dvou slonů, kteří mají v sobě zapletené choboty. Pod fotografií je blahopřání redakce MS k novému roku. Jaroslav Jiříčka do prvních dvou čísel přispěl fotoreportáží z Karvinska, Petr Strnad zase fotografiemi k tématu o právech dětí z různých zemí světa. Ilustrační fotografie pro toto vydání nafotili Denisa Hamerníková, Petr Škvrně, David Marvan a Miloš Šindelář. Nechybí zde ani článek o parfémach, životním stylu a lékařství. Na konci časopisu jsou rubriky „Společnost“, „Seznamka“ a křížovky.

14.3 Životy celebrit

Jak už jsem předznamenala v úvodu k fotografii MS v roce 1998, silnou součástí obsahu časopisu byly celebrity a jejich životy. Hned ve třetím čísle se objevil článek o americké herečce Jodie Foster, který doplňovaly fotografie z agentur Sigma a Gamma. V dalším čísle vyšly opět agenturní fotografie, které se týkaly cestování známých osobností. Jakub Paul nafotil pro další z čísel MS fotoreportáž na téma „Londýn očima Terezy Maxové“.⁵⁸ Petr Škvrně zase vyfotil na titulku šestého čísla celkem vyzývavou fotografii Sabiny Laurinové. Do sedmnáctého čísla přispěl i portrétem hudební skupiny Chinaski. Následující vydání MS je opět spjato s fotografiemi agentury Gamma, tentokrát jde o doplňující černobílé snímky k článku o americké filmové hvězdě Leonardu DiCapriovi. I Česká tisková kancelář poskytovala MS světu fotografie, v osmadvacátém čísle je reportáž věnovaná princezně Dianě, právě s ilustračními agenturními snímky. Zajímavým a trochu kontroverzním nápadem je reportáž s fotografiemi Jaroslava Jiříčky nazvaná „Jak se nestát filmovou hvězdou“.⁵⁹ V MS tohoto roku se objevily i rozhovory s vítěžkami soutěže Miss – Ivanou Christovou a Monikou Žídkovou, s obrazovým doprovodem Petra Škvrněte.⁶⁰

14.4 Zahraniční reportáže

Zahraniční reportáže už nejsou ve vydáních Mladého světa v roce 1998 příliš časté. Zmínila bych pouze fotografickou reportáž o Súdánu Viliama Poltikoviče.⁶¹ Jan Mach nafotil fotografie přírody, domů a kultury v Norsku, Milan Vybulka zase připravil reportáž o Austrálii a Tasmánii.⁶² Dalším zahraničním příspěvkem je reportáž o první východoevropské základně USA v maďarském Tazzáru. Ilustrační fotografie vojáků, základny a letadel k ní udělal Jaroslav Jiříčka.⁶³ Tomáš Vlach zase fotografoval v Afghánistánu.⁶⁴

⁵⁸ MS 5/1998

⁵⁹ MS 32/1998

⁶⁰ MS 45/1998

⁶¹ MS 3/1998

⁶² MS 3 a 17/1998

⁶³ MS 26/1998

⁶⁴ MS 34/1998

14.5 Ojedinělá témata reportáží

Rok 1998 byl ale pro Mladý svět také určitou výhodou. Demokratický systém přinášel daleko více možností, než ten komunistický. Redaktoři tak měli možnost psát a shánět informace o poutavých a v minulosti třeba nedostupných událostech. Zajímavou reportáží bylo ve čtvrtém čísle téma s názvem „Sametovou revoluci vystřídala revoluce antikoncepční“, kterou obrazově doprovodil Petr Škvrně. Michaela Vítečková, Petr Strnad a Vladan Krumpl zase nafotili české squatory. Na jedné straně časopisu byly poměrně velké černobílé fotografie a na straně druhé mix malých barevných fotografií, což vytvářelo jakýsi kontrast.⁶⁵ Článek s fotografiemi Jaroslava Jiříčky, který se věnoval problematice laserových operací, byl také velmi objevný.⁶⁶ Dvanácté číslo zase věnuje několik listů tématu hypnózy, ilustrační fotografie k němu připravil Petr Škvrně. Ten přišel i s fotoreportáží o záchranářích – nafotil záchranné akce z lanovky nebo pomocí helikoptér.⁶⁷ Petr Strnad nafotil reportáž s názvem „Sexuální revoluce v Česku“, která dokumentovala život českých prostitutek.⁶⁸ Lehce úsměvné je, že hned v následujícím čísle publikoval fotografický soubor s názvem „Poldové v sukních“.⁶⁹ V dvaatřicátém čísle MS se objevila velmi vtipná reportáž, doplněná fotografiemi Petra Strnada, která se jmenuje „Jak prožít den, když má u sebe člověk jen stokorunu“. Snímky zobrazují stokorunovou bankovku smotanou do tvaru cigarety, stokorunové bankovky na talíři místo jídla, atd. Jan Šimurda se zase věnoval otázce homosexuality, ke které nafotil ilustrační snímky v Amsterdamu.⁷⁰ Petra Verzichová připravila fotoreportáž na téma „Vycestovat na pustý ostrov a zbavit se tak drogové závislosti“.⁷¹

⁶⁵ MS 4/1998

⁶⁶ MS 6/1998

⁶⁷ MS 14/1998

⁶⁸ MS 18/1998

⁶⁹ MS 19/1998

⁷⁰ MS 34/1998

⁷¹ MS 47/1998

15. Shrnutí

Svoboda a volný trh s informacemi po revolučním roce 1989 odstartovaly boom tisku. Kvalitní novinářská fotografie, zbavená všech politických překážek, zde ale nenacházela výraznější publikační uplatnění. Z komerčního hlediska totiž nebyla příliš lukrativní záležitostí. Fotoграфové jsou v devadesátých letech degradováni na pouhé obsluhovatele automatizovaných přístrojů. Ve společnosti chybí pochopení a zájem o fotoreportáže, čtenáři nejsou příliš vnímaví ke snímkům v novinách a časopisech, pokud se nejedná o bulvární periodikum a tomu odpovídající obrazový doprovod. Navíc o konečném výběru fotografií v časopisech často rozhodují laici a písíci redaktoři mají v redakci prioritní postavení.

Rok 1998 je jakousi krizí fotožurnalistiky. V Mladém světě, co do kvality fotografií, převažuje šedý průměr, na fotografii samotnou se nebere příliš velký zřetel. Celá koncepce časopisu se změnila, práce fotoreportéra začala být minimálně honorována, a tak mnoho výrazných osobností z redakce odchází. Mladý svět jakoby se svým stylem vrátil dávno do osmdesátých let. Jeho fotoграфové, jako Petr Strnad, Jaroslav Jiříčka nebo Petr Škvrně, produkují banální, statické a popisné snímky nízké úrovně.

Fotografie, které se na stránkách Mladého světa objevují, jsou většinou přetechnizované, žádný hlubší význam čtenáři nepřinášejí. V časopise již panovala barevná fotografie, černobílé snímky se objevily jen občas. Výlučností Mladého světa od jeho počátků bylo, že dával stejný prostor textové a obrazové části. V devadesátých letech ale fotografie na jeho stránkách degradovala na pouhou prázdnou kulisu textu.

Zajímavé fotoreportáže ze zahraničí nebo z domova vystřídaly snímky bulvárního charakteru. I sportovní tematika se z Mladého světa vytrácí. Stránky plní celebrity a jejich životní osudy, což publikum zajímalo a dodnes zajímá nejvíce. Šlo především o životopisy zahraničních hvězd, cestování známých osobností nebo rozhovory s nimi. Pozitivní hledisko spatřuji v nové grafické úpravě MS v roce 1998, která, podle mého názoru, přispěla k jeho větší přehlednosti.

16. Fotografové časopisu Mladý svět

16.1 Leoš Nebor

16.1.1 Životopis

Leoš Nebor se narodil 13. února 1930 v Praze. V roce 1944 byl totálně nasazen do války. Z jejího konce pocházejí i jeho první snímky. V roce 1950 maturoval na obchodní akademii v Trutnově. Zde již spolupracoval s místním listem Jednota, ve kterém publikoval své fotografie. Od října roku 1952 nastupuje do tehdejší Československé tiskové kanceláře, v jejímž domácím oddělení setrvá rok. V letech 1953 až 1958 působí v ČTK jako fotoreportér pro oblast kultury. Práce zde mu umožnila poznání většího autorského vkladu a osobitosti. Inspiroval se tvorbou fotografů „rozhodujícího okamžiku“, jako například Henrim Cartierem-Bressonem či Robertem Capou. Období v ČTK pro Nebora znamenalo mnoho. Jednak mu umožnilo rozvinout své představy o fotografii a prověřit sám sebe, jednak se dostal k technickému vybavení, ke kterému by za normálních podmínek neměl přístup a které vyhovovalo jeho fotografickému stylu. V roce 1957 se vydává na tři měsíce do Mongolska, kde měl spoluorganizovat založení zpravodajské obrazové agentury. Vyfotil tam fotografii „Mongolská madona“, za kterou obdržel následující rok třetí cenu v soutěži World Press Photo.

16.1.2 Působení v Mladém světě

V roce 1958 se stal fotoreportérem a vedoucím obrazového oddělení nově vznikajícího týdeníku Mladý svět. Působil zde 10 let. Jeho spolupracovníky byli fotografové z FAMU, Miroslav Hucek (jeho pozdější nástupce), Pavel Dias a Jan Bartůšek. V časopise dokonce zřídil rubriku „Mladí fotografují“, která odstartovala budoucí kariéru řady z nich. V roce 1964 díky Neborovi vycházely v Mladém světě na pokračování u nás vlastně první souvislé dějiny světové fotografie, jejichž autorem byl Jaroslav Boček. Neborovy fotoreportáže jsou plné vypjatých okamžiků a emocí. Vedle žurnalistické fotografie se věnoval i fotografickému aktu nebo záběrům automobilových veteránů. Dával prostor i renomovaným fotografům, mezi nimiž byli Stanislav Tereba, Vilém Reichman, Václav Chochola, Antonín Bahenský, Sláva Štochl, Karel Mevald nebo Karel Hájek. Jenom občas se v MS objevují fotografie ze zahraničních zdrojů nebo z ČTK. V době Neborova vedení se o grafickou stránku časopisu staral Jaroslav Weigel. V prvních dílech je vše spíše zmatené, popisky se

nevztahují k fotografiím. Postupem času se Jaroslav Weigel snažil, aby se Mladý svět odlišoval od jiných periodik, začal užívat inovující prvky – šipky, grafy, boxy. Titulní strany byly od počátku pojety velmi jednoduše. Jedna nebo dvě fotografie, barevný pruh s logem MS (modrá, červená, žlutá), svise či vodorovně, v pruhu popisek k fotografii a datace vydání, někdy malé fotografie odkazující k článkům uvnitř časopisu. Po desetiletém působení v týdeníku Mladý svět (od 1958 do 1968) přešel do časopisu Svět v obrazech. V roce 1969, tedy pouze několik měsíců po nástupu do tohoto periodika, se Nebor stal zástupcem šéfredaktora pro obrazovou část. Povznést tento týdeník se mu už však nepovedlo – zasáhla politická moc, která Nebora nejprve v květnu z politických důvodů zbavila funkce, později ho dokonce vyloučila z fotografické a novinářské obce. Od roku 1973 vystupuje jako samostatný fotograf.

16.2 Miroslav Hucek

16.2.1 Životopis

Miroslav Hucek se narodil 18. listopadu 1934 ve slovenských Malackách. Později se přestěhoval do Prahy, kde vystudoval střední průmyslovou školu. Pracoval v ČKD a stal se členem Fotoklubu vozovny Žižkov. V roce 1957 byl přijat na FAMU na katedru filmové a televizní kamery, fotografie ještě samostatně neexistovala. Setkal se zde s Pavlem Diasem a Janem Bartůškem. Po roce ale studium opustil a pracoval jako asistent kamery ve Filmové tvorbě tehdejší Československé televize. *„Z FAMU mě vyhodili, protože jsem byl moc vzpurný a byl jsem proti autoritám. Asi to ale také bylo tím, že měli jiný systém a jinak chápali potřebu kameramana a fotografa,“* vysvětlil Hucek svůj odchod ze studií.⁷² Miroslav Hucek vytvořil ve spolupráci s grafikem Karlem Vilgusem desítky plakátů pro pražské divadlo Semafor. Vřelý vztah k fotografii získal Miroslav Hucek přes svého pradědečka. *„Ve vilce, kde jsme bydleli, jsem začal vyvolávat fotografie. Pak jsem onemocněl, byl jsem půl roku v nemocnici a půl roku v sanatoriu na Pleši, kde fungoval fotokroužek. Od mládí jsem hodně a rád četl, a tak jsem tam začal dělat knihovníka. Jednou ale byla zamčená knihovna, já jsem klíč neměl a nakouknul jsem do dveří hned vedle – a to byla fotokomora. Od té doby jsem se víc zdržoval tam. Když jsem se vrátil z léčení, začal jsem chodit do*

⁷² Rozhovor Edity Pacovské s Miroslavem Huckem: Měl jsem být strojívedcem, www.fotografovani.cz, 26.11.2007

fotoklubu,“ popsal Hucek.⁷³ Hucek žije v Praze na Zbraslavi v barokním domě, který opravil vlastními silami. Fotografování se věnovala i Huckova manželka Arita a po otci řemeslo převzala i jeho dcera Barbara, která vystudovala katedru fotografie na FAMU.

16.2.2 Působení v Mladém světě

Od roku 1963 pracoval jako fotoreportér v Mladém světě, kde sedm let vedl obrazové oddělení. Tehdejším vedoucím fotooddělení byl Leoš Nebor, který nabídl Huckovi v časopise spolupráci. *„Začal jsem chodit do Mladého světa, ptal jsem se, jestli nemají něco na fotografování, a Leoš řekl, abych si tedy něco vymyslel a udělal to. Takže jsem musel začít přemýšlet, co udělat, aby to bylo vhodné pro ten časopis. Pozvolna jsem se zapojoval do redakční práce, šmejdil jsem po Praze a fotografoval,*“ vyjádřil se Hucek.⁷⁴ Kládl důraz na konkrétní materiál v daném čísle. Jeho fotografie jsou bez přetvářky, zobrazují život takový, jaký opravdu je. Hucek zaujímal vždy pozici fotoreportéra – chodce. K danému tématu přistupoval jako účastník děje a jako takový se snažil prostřednictvím fotoaparátu naleznout svou pozici, své stanovisko k němu. Jeho hlavní inspirací byly fotografie Cartiera Bressona a Eugene Smitha a Edwarda Steichena. *„Chtěli jsme fotografovat podobně, přáli jsme si prostě dělat pravdivou fotografii a bylo jedno odkud,*“ podotkl.⁷⁵ Mnohdy jsou jeho fotografie záměrně technicky nedokonalé, aby působily autentičtější. Zaměření MS bylo za jeho vedení méně vyhraněné a expresivní. Fotografie jsou klidnější, ne tak dramatické. Reportáže vyplňují vnitřek časopisu, na titulních stranách se objevují spíše portréty nebo momentky. Námětem Huckových fotoreportáží byl především život mládeže u nás, ale také lidí z mnoha zemí světa. Známé jsou jeho cesty do Belgie, Bulharska, Egypta, Holandska, Itálie, Jugoslávie, Polska a dalších zemí. Fotografie zabírají zhruba stejné místo jako text. V roce 1967 se stal vedoucím fotooddělení. Právě kvůli němu se hovoří o tom, že Mladý svět má osobitý „fotografický styl“. V roce 1970 se změnil post grafika MS, na který nastoupil Vladimír Nagaj. Grafická forma byla vytříbená, převládala pěti sloupcová sazba, fotografie byly ohraničeny rámečkem. Roku 1975, po odchodu Miroslava Hucka, nastoupil na

⁷³ Rozhovor Edity Pacovské s Miroslavem Huckem: Měl jsem být strojuvůdcem, www.fotografovani.cz, 26.11.2007

⁷⁴ Rozhovor Edity Pacovské s Miroslavem Huckem: Měl jsem být strojuvůdcem, www.fotografovani.cz, 26.11.2007

⁷⁵ Rozhovor Edity Pacovské s Miroslavem Huckem: Měl jsem být strojuvůdcem, www.fotografovani.cz, 26.11.2007

jeho místo Miroslav Zajíc, pozici druhého fotoreportéra zaujal Vojtěch Písařík. Miroslav Hucek se stal volným fotografem, zaměřeným na obchodní a průmyslovou propagaci. Důvod jeho odchodu z Mladého světa byla především politická situace u nás. Byl několikrát vybidnut, aby vstoupil do komunistické strany, on ale odmítl. Nakonec dostal ultimátum, že pokud do strany nevstoupí, bude muset opustit redakci Mladého světa, a tak odešel. Miroslav Hucek spolu s Leošem Neborem založili v týdeníku Mladý svět novodobou tradici moderní žurnalistické fotoreportáže.

16.3 Miroslav Zajíc

16.3.1 Životopis

Miroslav Zajíc se narodil 25. června 1946 v obci Víška nedaleko Liberce. Fotografování se věnoval už od dětství, ale vyučil se elektromechanikem. *„Poprvé mé fotografie vyšly v okresních novinách Vpřed a podruhé jsem je poslal do slovenského časopisu Mladá tvorba, kde byl šéfredaktorem Miroslav Válek. Jedna z mých prvních fotografií se jmenovala ‚Nezapomínejme na ně‘. Kvůli ní jsem si lehl v zimě na zem před domeček, kde se slepice starala o svá kuřátka. Nasypal jsem jim zrní a netrpělivě čekal s flexaretou, až nějaký ptáček vyleze,“* popsal své začátky Zajíc.⁷⁶ Zajíc tehdy studoval na střední všeobecně vzdělávací škole a navštěvoval fotografický kroužek při Osvětové besedě. Kvůli své zálibě jezdil na kole do 20 km vzdálených Hejnic. Kroužek vedl Jiří Bartoš, fotoamatér a hudebník. Dva roky povinné vojenské služby fotografoval pro časopis Stráž vlasti. Začal se objevovat už i na stránkách Mladého světa. Pracoval i jako laborant časopisu Signál. Zde se seznámil se s reportéry Antonínem Bahenským, Jaroslavem Skálou a Jaroslavem Valentou. Z vojenských fotografií připravil Zajíc svoji první výstavu v Malostranské besedě v Praze. Mladý svět mu z ní otisknul první fotografie na celé stránce. Ve své práci se soustředil především na bezprostřední a živé fotografie.

16.3.2 Působení v Mladém světě

V dubnu 1968 jako fotoreportér do MS oficiálně nastoupil. Své působení v Mladém světě komentuje slovy: *„Noviny a časopisy, to všechno je kolektivní práce, proto záleží na tom, jak se všichni dohodnou. Počínaje samozřejmě vedením. V Mladém světě se soustředily špičky oboru v psaní a právě oni dobře věděli, že nemá smysl,*

⁷⁶ Rozhovor s Miroslavem Zajícem, duben 2010

*když fotka není vidět.*⁷⁷ Po desetiletém působení v Mladém světě vystudoval na FAMU katedru fotografie. Jak mi sám řekl, tamější studia už mu příliš nepomohla. Měl pocit, že už všechno umí z praxe, kterou vykonával v Mladém světě. Studium dějin umění, literatury a filmu mu nepřišlo k fotografování vůbec důležité. V roce 1977 dominují v časopise reportáže Jiřího Janouška z Indie a Sýrie. Zajíc nafotil životy studentů z moskevských univerzit. Stal se kronikářem české společnosti a jejích osobností, často vyjížděl jako fotoreportér politických událostí do zahraničí. *„Pokud jde o fotky ze zahraničí, je to skutečně velmi jednoduché už jenom pro tu fotogeničnost. V mém případě bylo i štěstí, že jsem měl možnost se do světa podívat. Technicky to samozřejmě bylo trošku náročné. Pak se dělají standardní situace, ty nejvšednější věci, u kterých se nemusí přemýšlet, protože jsou fotogenické. Při předpokladu, že máte nějaké vidění, pak zachytit nějakou vizi, to je, myslím si, hrozně jednoduché. To nejtěžší je se tam propracovat, opravdu tam odjet. A když už to místo máte, tak to není žádný velký problém. Ovšem to neznamena, že bych to nějak podceňoval,“* řekl Zajíc.⁷⁸ Jeho silnou stránkou byly portrétní fotografie. Z domácí scény jsou známé jeho fotografie revolučního roku 1968 nebo spartakiády z roku 1975. Jako jediný zaznamenal historické setkání nejvyšších představitelů dvou koncepcí ideologicky rozděleného světa, Michaila Gorbačova a Ronalda Reagana, na podzim 1985 v Ženevě. Během své práce Zajíc nikdy nevyužíval privilegovaných akreditací, letenek první třídy ani luxusních hotelů. Nepotřeboval expresní zpracování filmů či odbavení exponovaného materiálu. Cestoval jen skromně, s batohem na zádech. Zajícův styl práce v časopise Mladý svět byl do jisté míry spojen s píšícími autory, se kterými nad tématy dlouze diskutoval. V průběhu devadesátých let Miroslav Zajíc z Mladého světa odešel. Svůj odchod komentoval slovy: *„Mladý svět časem koupilo vydavatelství, které vydávalo Květy. Z našeho týdeníku chtěli udělat Mladé Květy a to se mi přičilo. Koncepti Mladého světa celou předělali. Nemohl jsem tam zůstat. V roce 1996 jsem proto odešel a od té doby působím v Právu.*⁷⁹ V deníku Právo působí v pravidelné rubrice „Týden Miroslava Zajíce“. Podle svých slov dělá tuto práci jenom proto, že se tak cítí absolutně svobodný, chodí na akce, které ho zajímají, a tam fotí. V roce 1989 vydal knihu Inventura aneb Dvacet let fotoreportérem Mladého světa, která je očitým svědkem

⁷⁷ Marek, Jan (2002): Miroslav zajíc již kariéru skončil, rozhovor s fotografem, seminární práce, Praha

⁷⁸ Marek, Jan (2002): Miroslav zajíc již kariéru skončil, rozhovor s fotografem, seminární práce, Praha

⁷⁹ Rozhovor s Miroslavem Zajícem, duben 2010

doby. Shrnuje v ní svoji dvacetiletou praxi v Mladém světě, své snímky zde uspořádal do třech formálně odlišných kategorií. Jeho vyprávění a slovní komentář k fotografiím je vtipné a čtenáře zaujme. Zajíc zde často připomíná i události ze svého života, čtenář tak může nahlédnout i do jeho soukromí. Je autorem i reportážních portrétů hlavních osobností pražského jara 1968. Jeho přístup byl striktně zpravodajský, obohacený o dokumentární postupy.

16.4 Tono Stano

16.4.1 Životopis

Tono Stano se narodil 24. března 1960 ve Zlatých Moravcích na Slovensku. Jeho cesta k fotografii vedla přes zájem o kreslení a malování. V Bratislavě proto nastoupil na střední uměleckoprůmyslovou školu. Ke studiu fotografie se ale dostal omylem. Jeho spolužák Miro Švolík vypráví, jak při třídění žáků na počátku prvního ročníku oba nesměle postávali v řadě, až byly všechny tehdy atraktivní obory (například grafika) obsazeny a ně zbyla jen fotografie.⁸⁰ V Praze potom již ve studiu fotografie pokračoval, na FAMU. Během vysokoškolského studia fotografoval inscenované snímky s výraznou pohybovou a metaforickou složkou. Jeho počáteční fotografie měly znaky nezávaznosti a nadsázky. Ve své fotografické tvorbě vychází z historické linie počátku 20. století – piktorialismu. Jde o aranžování postav do kompozic, které v sobě mají určitou symboliku. Výjevy, které snímá, pečlivě promýšlí a inscenuje. Postupem času přešel k tvorbě černobílých snímků, jejichž častým tématem jsou ženské akty. Využívá zde světla a stínů tak, aby docílil někdy až absurdních situací nebo abstraktních tvarů, které pozorovatele určitým způsobem šokují a provokují. Všechno ale staví na pevné osobní filozofii. „*Jsem optimista a k vyjádření tohoto postoje využívám každou příležitost. Mimoto se pokouším dát svým snímkům kromě estetické kvality také trochu humoru.*“⁸¹

16.4.2 Působení v Mladém světě

Do Mladého světa Stano nastoupil v roce 1985, aby se staral o módní stránku časopisu. Tu přebíral od svého dočasného pracovního partnera Dušana Šimánka.

⁸⁰ Mrázková, Daniela a Remeš, Vladimír (1989): Cesty československé fotografie. Mladá fronta: Praha, strana 290

⁸¹ Mrázková, Daniela a Remeš, Vladimír (1989): Cesty československé fotografie. Mladá fronta: Praha, strana 290

V roce 1987 spolu dokonce uspořádali výstavu v pražské Fotochemě, která se stala fotografickou událostí roku. Zobrazili na ní domácí reklamní a propagační produkci. Každý zde zazářil jinak – Šimánek především svojí atraktivní uměřeností a Stano svojí nápaditou dynamikou. Stanovi otevřela výstava dveře do světa fotografického designu a módy.⁸² Začátkem 90. let Stano zinscenoval první akty v přírodě a tento zájem mu zůstal po celé desetiletí. Dnes je znám spíše jako portrétista celebrit, zabývá se i užitou a reklamní fotografií.

16.5 Karel Cudlín

16.5.1 Životopis

Karel Cudlín se narodil 28. června 1960 v Praze a své dětství prožil na Žižkově. Vystudoval gymnázium Na Pražačce a právě tam se začal věnovat fotografii. S jeho začátky mu pomáhal strýc, který byl amatérským fotografem. Po maturitě v roce 1979 nastoupil na střední sociálně právní školu, v průběhu svého tamního studia se soustředil na fotografování romské tematiky. Krátce po svých studiích nastoupil do družstva Fotografia, kde plnil funkci fotoreportéra. Jeho pracovní náplní bylo pořizovat snímky z pohřbů, svateb a promocí. Z této doby je známý jeho fotografický soubor „Maturanti“ nebo komunistická jednání. Později se rozhodl ve svém studiu fotografie pokračovat, neustal ve svém snažení, a tak se napotřetí dostal na FAMU, kde vystudoval katedru umělecké fotografie. V roce 1988 samostatně vystavoval v tehdy prestižní síni Fotochemy v Praze.

16.5.2 Působení v Mladém světě

V roce 1988 nastoupil do týdeníku Mladý svět, pro který nafotil mnoho zajímavých cyklů a reportáží. Připravil třeba fotografickou reportáž o exotickém ovoci, která nesla název „Jak jsem potkal kivi“. Zúčastnil se i koncertu zpěváků Petera Gabriela, Stinga a Bruce Springsteena, ze kterých pro časopis pořídil exkluzivní snímky. Na počátku devadesátých let spolupracoval s Deníkem Prostor a krátce také působil v Lidových novinách. Po sametové revoluci v roce 1989 se ve své fotografické tvorbě zaměřil na téma utečenců. Fotografoval valdickou věznici, ukrajinské dělníky, zdokumentoval i odchod sovětských vojáků z Československa. K. Cudlín se věnoval fotografii především v České republice, věnuje se ale i Ukrajině a Izraeli. Velkou pozornost si

⁸² Mrázková, Daniela a Remeš, Vladimír (1989): Cesty československé fotografie. Mladá fronta: Praha, strana 291

získaly právě Cudlínovy snímky z prostředí židovských komunit. Dnešnímu publiku je Karel Cudlín znám především tím, že se mezi lety 1996 a 2003 zařadil mezi osobní fotografy prezidenta Václava Havla. Cudlín byl šestnáctkrát oceněn ve fotografické soutěži Czech Press Photo. V současné době je fotografem na volné noze a dlouhodobě spolupracuje s týdeníkem Respekt a Revolver Revue.

16.6 Petr Škvrně

16.6.1 Životopis

Petr Škvrně se narodil 17. října 1971 v Praze. Během svých studií na pedagogické fakultě získal nabídku na spolupráci s Mladým světem, kterou přijal. Možná i pro svoji touhu fotografovat pro týdeník MS svá studia na fakultě nedokončil. Na české fotografické scéně se začal objevovat od druhé poloviny 90. let. Jeho známými fotografickými cykly jsou „Půda“ a „Optimismus“. Ve své profesi se soustředil především na portrétní a reklamní snímky. Často fotografoval celebrity a nějakou dobu byl i osobním fotografem Václava Klause. Kromě Mladého světa Škvrně spolupracoval i s časopisy Playboy, Penthouse, Story nebo Time a také s řadou reklamních agentur. Na konci 90. let působil jako fotograf na volné noze a založil si firmu s názvem „1. fotografická továrna Petra Škvrně“ na Chodově.

16.6.2 Působení v Mladém světě

Do časopisu Mladý svět nastoupil Petr Škvrně v roce 1995. Jeho snímky a reportáže se na stránkách týdeníku objevují velmi často. Zaměřoval se především na mladou generaci a s ní spojená témata. Jedna z jeho fotografických reportáží se zabývala tematikou pracujících studentů, jmenovala se „Ještě studuji, a už pracuji“. V další se soustředil na problematiku antikoncepce, cyklus nesl název „Sametovou revoluci vystřídala revoluce antikoncepční“. Na reportáži „O matkách, které jsou samy ještě dětmi“ spolupracoval s fotografem Jaroslavem Jiříčkou. Téma doplnili několika barevnými snímky s detailními záběry na obličej miminek. Pro Mladý svět mnohokrát nafotil i portrétní fotografie známých osobností. Na titulní straně šestého čísla MS z roku 1998 je třeba jeho fotografie Sabiny Laurinové. Pro sedmnácté číslo stejného roku zase nafotil portrétní fotografie hudební skupiny Chinaski. Velmi zajímavá a originální byla reportáž o lékařích jiných národností, jmenovala se „Můj doktor Ahmed“. P. Škvrně dokonce působil jako porotce v soutěži Miss České

republiky, k rozhovoru v 45. čísle MS z roku 1998 s vítěžkami Ivanou Christovou a Monikou Žídkovou nafotil obrazovou dokumentaci. Za kalendář „Petr Škvrně – Půda 99“ získal titul „Fotografická publikace roku“ a v roce 1993 třetí místo ve fotografické soutěži Czech Press Photo, v kategorii „Umění“. P. Škvrně 10. června 2003 tragicky zahynul. Spolu s ředitelem agentury Miss Models Rostislavem Ježkem jel na služební cestu do Krkonoš, ve vesnici Zálesní Lhota na Semilsku měli autonehodu.

17. Závěr

Šedesátá léta byla pro fotografii jakýmsi zlatým věkem. Nejen díky Mladému světu se její funkce změnila z obrazového doprovodu textu na svébytný vyjadřovací prostředek. Přesto bych řekla, že právě Mladý svět má na jejím rozvoji hlavní podíl.

V době 60. let hrál Mladý svět mezi periodiky hlavní roli. Vybudoval si svoji vlastní a originální fotografickou tvář. Měl to být časopis pro mládež a svůj úkol také výborně plnil. S mladými lidmi se snažil vést dialog, nazýval věci pravými jmény a jen tak s něčím se nespokojil – věřil totiž jen opravdovému rozumu. Stejně tak přistupoval i k fotografii, chtěl dokázat, že právě ona patří k mládí. Nešlo mu o technicky dokonalé snímky, ale o to, aby přinášely nějaký obsah a pocit z dané události. Na svých stránkách publikoval články, textové a obrazové reportáže z událostí, které třeba doposud nebyly známy nebo nebyly nikde znázorněny. Mladý svět se nebál vyjádřit své mnohdy rozporuplné názory a náhledy na nejrůznější oblasti lidského života.

Normalizační období s sebou přineslo řadu omezení a změn. Na stránkách Mladého světa stále převažovaly černobílé fotografie, začala sem ale už pronikat i barva. Snímky byly technicky dokonalejší, většinou ale na úkor autorova osobního vyjádření a pocitů. Silně se omezily fotoreportáže ze zahraničí, jedinou velkou událostí byla Zajícova reportáž ze setkání Michaila Gorbačova a Ronalda Reagana. Velký prostor zabírala tematika kosmetiky, módy a odívání. V časopise se často objevovaly i fotografie z každoročních oslav Svátku práce, květnového osvobození či spartakiády.

Devadesátá léta znamenala pro Mladý svět určitý úpadek. Časopis již ovládla barevná fotografie, černobílé snímky se zde vyskytovaly jen sporadicky. MS se začal podbízet komerční a přetechnizované společnosti. Fotografie na jeho stránkách jsou sice na první pohled dokonalé, nemají v sobě ale žádný hlubší význam. Obraz slouží pouze jako doprovod k textové části časopisu. Čtenáře devadesátých let už nezajímá jemná a něžná fotografie, kterou se Mladý svět vymezoval vůči ostatním periodikům své doby, ale snímky bulvárního charakteru. Autoři MS upouští od výjimečných zahraničních a domácích reportáží a věnují se celebritám a jejich životům. V 90. letech se výjimečnost časopisu, která spočívala hlavně v tom, že věnoval stejný

prostor textu jako fotografii a že se snažil postihnout události lidem třeba ne příliš známé, vytratila.

Když jsem si vybírala téma své bakalářské práce, byla jsem si jistá, že se chci zaměřit na fotografii. Rozhodovala jsem se mezi časopisy Mladý svět a Svět v obrazech. Zatímco Svět v obrazech jsem prolistovala takřka bez zaujetí, nad stránkami Mladého světa jsem přemýšlela a někdy se i pousmála. Začala jsem tedy shromažďovat podklady pro svoji práci a teď už vím, že jsem udělala správné rozhodnutí. Nejen, že jsem se utvrdila v tom, že stránky Mladého světa jsou v určitém ohledu nadčasové, ale měla jsem i možnost setkat se s lidmi, kteří se právě o jakousi originalitu časopisu snažili – Miroslavem Huckem a Miroslavem Zajícem.

Ve své práci jsem se pokusila dokázat, proč byl Mladý svět a fotografie v něm tak přitažlivé pro své čtenáře. Snažila jsem se objasnit, proč se k němu mnohá periodika dodnes vracejí a berou si ho za vzor. Co dodat? Mladý svět byl fenomén. Rozevlátý novinář, reformní svazák, zapálený ekolog, zručný reportér, pokusný básník i tramp. A prošla jím řada výjimečně talentovaných lidí.⁸³

⁸³ časopis Reflex: 30/2005

18. Resumé

Původní cílová skupina Mladého světa byla jasně stanovená – svazácká mládež. Postupem času se ale z týdeníku stal nejoblíbenější časopis celé veřejnosti. Bylo to především díky tomu, jaký dával prostor fotografii. Nefungovala už jen jako doplněk textu, ale jako samostatný sdělovací prvek. Několika významným lidem (Nebor, Hucek, Zajíc, ad.) se podařilo z Mladého světa vytvořit časopis, který se stal vzorem pro mnoho dalších periodik své i budoucí doby.

Podstatný byl i přístup samotného týdeníku. Na rozdíl od ostatních tiskovin se v něm objevovaly kritické názory, alternativní kultura, ekologická témata nebo reportáže z často neznámých míst a událostí. Originalita Mladého světa spočívala i v tom, že v něm vedoucí obrazového oddělení dávali možnost studentům publikovat své amatérské snímky. To napomáhalo veřejnosti k získávání důvěry ve fotografii.

19. Summary

The paper analyses a magazine Mladý svět, one of the few periodicals which charge text and pictures in the same way. Pictures very frequently brought more information about the existing situation than articles. The photography in Mladý svět was authentic and represented each of the cameramen. Through years 1968, 1988 and 1998, the paper examines picture material (reportages, front pages) of the periodical Mladý svět.

The paper presents some major authors (Nebor, Hucek, Zajíc, Stano, Cudlín, Škvrně) which helped Mladý svět to become a phenomenon during the mentioned years. It also describes the main co-temporary subjects in photography.

20. Použitá literatura a další zdroje

BALAJKA, Petr & kol. (1993): Encyklopedie českých a slovenských fotografů. Asco: Praha, 451 stran

BARTHES, Roland (2005): Světlá komora, Poznámka k fotografii. Agite/Fra, 19. publikace: Praha, 123 stran

BELADOVÁ, Michaela (2007): Česká reportážní a dokumentární fotografie v letech 1959-1969, bakalářská práce na IKSŽ FSV UK, Praha, 73 stran

BIRGUS, Vladimír a SCHEUFLER, Pavel (1999): Fotografie v českých zemích 1839-1999. Grada Publishing: Praha, 215 stran

CÍSAŘ, Karel (2004): Co je to fotografie? PB Tisk, Příbram, vydání 1: Praha, 365 stran

HEISS, Gernot; KRÁLOVÁ, Kateřina; PEŠEK Jiří; RATHKOLB Oliver (2008): Česko a Rakousko po konci Studené války, různými cestami do nové Evropy. Kristina Kaiserová – albis international: Ústí nad Labem, 517 stran, kapitola Masová média a česká společnost 90. let 20. století: průběh a důsledky transformace českých médií (Jirák, Jan a Köpplová, Barbara), strany 207-231

HENDL, Jan (2008): Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Portál: Praha, 407 stran

HUCEK, Miroslav (2007): Takoví jsme byli? / Fotografie z let 1957-2006/. Mladá fronta: Praha, 160 stran

HUCEK, Miroslav (1999): Domovy. Alba Studio s. r. o.: Praha, 118 stran

HUCEK, Miroslav a NEBOR, Leoš (1965): Mládí. Mladá fronta: Praha, 184 stran

JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara (2007): Média a společnost. Portál: Praha, 207 stran

KOBRÉ, Kenneth (2004): Photo-journalism, The Professional's Approach. Esevier: USA, 416 stran

KOETZLE, Hans-Michael (2003): Slavné fotografie, Historie skrytá za obrazy II. Slovart: Praha, 191 stran

KŘIVÁNKOVÁ, Alena a VATRÁL, Josef (1989): Dějiny československé žurnalistiky IV. díl. Novinář: Praha, 248 stran

MAREK, Jan (2002): Miroslav Zajíc již kariéru skončil, rozhovor s fotografem, seminární práce na předmět Fotožurnalistika I na IKSŽ FSV UK, Praha

McNAIR, Brian (2004): Sociologie žurnalistiky. Portál: Praha, 184 stran

MLADÝ SVĚT, všechna čísla z let 1968, 1988 a 1998

MRÁZKOVÁ, Daniela a REMEŠ, Vladimír (1989): Cesty československé fotografie. Mladá fronta: Praha, 359 stran

NEBOR, Leoš (1996): Fotografie. Ivo Železný: Praha, 205 stran

PACOVSKÁ, Edita (2007): Miroslav Hucek: Měl jsem být strojívníkem, rozhovor, přístupný z http://www.fotografovani.cz/art/fo_reportaze/clanek13021630

POHORECKÝ, Vladimír (2007): Obraz mladých lidí na stránkách časopisu Mladý svět v letech 1985 a 1995, bakalářská práce na IKSŽ FSV UK, Praha, 48 stran

REFLEX, Konrádová Petra: Mladý svět, 2005, č. 30

REMEŠ, Vladimír (2007): Miroslav Hucek. Odeon: Praha, 165 stran

SOUKUP, Jaroslav (2008): Fotografie v časopisu Mladý svět 1959-1989, bakalářská práce na IKSŽ FSV UK, Praha, 50 stran

VICHNAR, Ondřej (2005): Týdeník Mladý svět v roce 1968, bakalářská práce na IKSŽ FSV UK, Praha, 48 stran

ZAJÍC, Miroslav (1989): Inventura aneb Dvacet let fotoreportérem Mladého světa. Mladá fronta: Praha, 255 stran

http://respekt.ihned.cz/?m=authors&person%5Bid%5D=12299070&article%5But_id%5D=12299070

<http://www.jewishmuseum.cz/cz/vystavy/czpassageways.htm>

http://www.nezapomente.cz/zobraz/mlady_svet

http://zpravy.idnes.cz/krimi.asp?r=krimi&c=A030603_174101_krimi_jup&l=1

<http://www.resquator.com/advertised/websitted/skvrne/index.htm>

21. Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovor s Miroslavem Huckem (text)

Příloha č. 2: Rozhovor s Miroslavem Zajícem (text)

Příloha č. 3: Fotografie z Mladého světa z roku 1968 (obrázky)

Příloha č. 4: Fotografie z Mladého světa z roku 1988 (obrázky)

Příloha č. 5: Fotografie z Mladého světa z roku 1998 (obrázky)

22. Přílohy

Příloha č. 1: Rozhovor s Miroslavem Huckem

„NEMŮŽU PŘECE DĚLAT TO, CO LIDI VYŽADUJÍ, MUSÍM JE PŘESVĚDČIT, ABY CHTĚLI MĚ, A NE, ŽE JIM BUDU DĚLAT TRPASLÍKA, KDYŽ MÁM DVA METRY!“

Takhle se na mě rozčílil Miroslav Hucek, dlouholetý přední fotograf Mladého světa, když jsme rozebírali rozdíly životů mladých lidí dnes a v šedesátých letech. Na moji argumentaci, že dnes lidé vyžadují trochu jiný styl obsahů časopisů, jsem dostala zmíněnou jasnou a výstižnou odpověď. A takový byl i celý náš rozhovor. Pan Hucek je nehledě na svůj věk stále bystrý a pohotový a nebojí se pronést svůj názor. Proč taky, je totiž jedním z lidí, kteří se zasloužili o výjimečnost časopisu Mladý svět v tehdejší době. Za panem Huckem jsem se vypravila do domečku vedle Zbraslavského zámku, kde žije se svoji ženou. Zatímco ona o svém manželovi říká, že byl vždycky takový vlčák, on se ironicky raduje a šklebí, že manželka aspoň trochu zhubne, když běží ke zvonícímu telefonu.

Jak jste se dostal k fotografování?

Můj pradědeček, kterého jsem zažil ještě jako devadesátiletého, rád fotil. Když jsem u něj fotografie viděl, začaly mě taky zajímat. Kromě toho jsem se vyučil zámečníkem, pak jsem studoval strojařinu, která mě moc nebavila, a proto jsem si hledal oblast, která by mě zajímala více. Tou se stala právě fotografie. Utekl jsem proto na FAMU, kde ještě nebyl obor fotografie, ale kamery. Tam jsem se seznámil i se svými budoucími kolegy v Mladém světě. Někteří, stejně jako já, studia nedokončili, jako třeba Einhorn, Dias nebo Bartůšek. S Bartůškem a Diasem jsme potom udělali výstavu „Chceme vidět život ve všem“ v Lucerně.

Jaké byly vaše začátky v Mladém světě?

Mladý svět začal vycházet v roce 1959 a my jsme se o něm s kolegy studenty nějak dozvěděli. Tehdy byl vedoucím fotooddělení Leoš Nebor, kterému se nás asi zželelo, a tak nám nabídl spolupráci. Já jsem tehdy pracoval v televizi ve filmové tvorbě jako asistent kamery. Byl to pro mě určitý finanční zdroj, abych potom mohl realizovat něco, co mě opravdu baví – fotit. Problémem ale bylo, že v Mladém světě tehdy nebylo místo. Zhruba asi za rok jsem se začal dělit o místo s Miroslavem Lidákem. Nemohl jsem ale být ve fotooddělení, a tak jsem byl ve výtvarné sekci. Tehdy ji vedl Jaroslav Weigel, který řekl, že mě na toho půl úvazku vezme, ale za předpokladu, že se naučím upravovat časopis. Díky tomu jsem se naučil i vybírat a řadit fotky, pracovat s titulky a textem. Byl jsem tehdy přijat jako technický redaktor. Postupem času se uvolnilo místo ve fotooddělení, a tak mě později přijali tam.

Jaké byly vaše počáteční zkušenosti s časopisem?

Pamatuji si, jak jsme jeli na expedici Mladého světa, která se jmenovala „Deset tisíc kilometrů republikou“, kde jsem byl k dispozici jako fotograf zhruba tři neděle. Zpočátku jsem fotil jednotlivé snímky, postupem času jsem přešel k focení celých reportáží.

Jak na vás působila redakce Mladého světa?

(V Mladém světě byl úžasný kolektiv, jednání tamních lidí bylo takzvaně mladosvětácké. Já jsem v roce 1963 přišla mezi ně, nikdy jsem tam nepracovala, jen občas přispívala do Tržiště senzací, a překvapilo mě, jak všichni žijí jako jeden spolek. Všichni zde žili velmi přátelsky, zhodnotila situaci paní Hucková). Někdy jsme po sobě teda házeli židlemi, ale jinak to bylo přátelské. (Josef Holler redakci velmi dobře vedl, protože se na všem dohadoval s kolektivem, dodala paní Hucková). Někdy nás teda pěkně sral.

Studoval jste někdy fotografii?

Mám několik absolutorii z různých míst, ale to je naprosto nepodstatné. Buď to člověk umí, anebo ne. Může se něco dozvědět, ale že bych byl něčím žákem, to nejsem. S kým jsem si nejvíce povídal o fotografii, byl Leoš Nebor a Pavel Dias. Já školy nemám rád, kdo umí, ten dělá, kdo neumí, ten učí. Já znám řadu pitomejších fotografů, kteří dělají dobré fotky.

Na jakou svoji fotografickou reportáž rád vzpomínáte?

Třeba na Rudou Tajgu. Jeli jsme tehdy asi na šest neděl do Sovětského svazu, tam jsme udělali několik reportáží a několik slušných fotek. Jeli jsme do Jerevanu a potom nahoru do Leningradu. (Inspirovali se deníkem, který sepsal dědeček jednoho z kluků, jenž vyrazil do Sovětského svazu s trampskou skupinou. (V Deníku popisovali místa, která navštívili a jak celá cesta probíhala, dodala paní Hucková). To bylo v roce 1967.

Jak vnímáte dnešní fotografie vzhledem k těm, které se fotily v době Mladého světa?

Za našich časů byl trochu jiný fotografický styl. Dneska je všechno o buchtách, které vyskočí na jevišti, a už jsou z nich celebrity. (I celá společnost byla jiná, měla určitou cudnost a zdrženlivost. Také to byla doba po válce, lidé více inklinovali k humanismu, připomíná paní Hucková).

Jak si vybíráte témata svých fotografií nebo reportáží?

Člověk o tématu, které si vybere, musí předem něco vědět. Pak je důležité si uvědomit, co k tomu potřebuje sledovat. Podstatné je najít si takové téma, u kterého je jedno, kde ho děláte. Zásadní je nenechat se moc rozptylovat a chce to mít někoho s sebou, kdo vám bude krýt záda. To je důležité proto, aby vás nikdo neokradl, nehodil vás do ulice nebo tak. Pak teprve lze vyfotit něco, co má smysl. (Dias s Huckem byli oba černovlasí s vousy, vypadali jako negativ a pozitiv. Jejich největším trápením bylo, že nemají na zádech ještě jedno oko, aby mohli fotografovat a sledovat, co se děje za nimi, směje se paní Hucková).

Na které rubriky rád vzpomínáte?

Jeden materiál v Mladém světě se jmenoval ZBK, byl o módě. Nikdo ale nevěděl, co ta zkratka znamená – Z Buchty Kost. Přišly k nám holky z vesnice, oblíkly se, hrály si na modelky a my je nafotili.

Kolik jste měl ještě výstav po té první - Chceme vidět život ve všem?

Asi čtyřicet. Jenom loni jich bylo asi osm. (Měl velkou retrospektivu, kde bylo asi sedm set fotek a pak byl rok devítkový, kde měl výstavy související s tímto tématem. Retrospektiva se skládala ze čtyř výstav a hlavní byla v Jindřichově Hradci. Tam bylo sedmnáct metrů práce z Mladého světa, vysvětluje paní Hucková).

Byl rok 1968 pro Mladý svět radikální změnou?

Největší změnou bylo asi rozšíření obsahu časopisu, ze šestnácti stran na dvaatřicet. Další věc, která měla na Mladý svět v roce 1968 velký vliv, bylo to, že jsem si koupil kolo. Bydleli jsme tehdy na Floře a já jsem šlapal ze Sladkovského náměstí nahoru do kopce. Nahoře stáli dva žižkovští frajeři, a když jsem je míjel, tak říkali: „Vole, co blbneš?“ Pochopil jsem, že to není ono. Vrátil jsem se domů a prodal jsem kolo Zajícovi o korunu dvacet laciněji, protože to byly dvě cesty tramvají po 60 halířích. On potom, když přijeli Rusáci v srpnu 1968, sedl na kolo, upadl a kolo mu ukradli i s aparátem. Měl otřes mozku a hlavně prdlajs a ne osmašedesátý.

Jak vypadal Mladý svět v roce 1968, co bylo jeho obsahem?

Tehdy jsme psali pořád nějaký rezoluce, třeba Rezoluce o lásce. Dělali jsme fotostrany, to byl takový Neborův koníček. Cestovali jsme s účastnicemi soutěže Miss a dělali Zlatého slavíka. Jednou z rubrik byla i „Jak se zbavit své vlastní ženy“ (paní Hucková se usmívá).

Co bylo častými reportážemi v období roku 1968?

Jednou z fotografických reportáží byla třeba moje cesta na Kubu. Hodně jsme fotili i koně, jednoho jsme dokonce pojmenovali Cenzura, v době normalizace jsme ho ale museli přejmenovat na Century. Jednou z mých dalších reportáží v tomto roce byla třeba dražba koní. S Kopeckým a Pacovským jsme dělali Brontosaura – Mostecko. Byla tam i reportáž z Paříže, kde jsme byli s misskama na dvoudenním výletě. Taky jsme vymysleli, že nafotíme mladé lidi a k tomu vezmeme jenom titulky novin, k tématům mládeže totiž nikdo nechtěl nic psát. Častými tématy byly také beatové festivaly.

Vzpomenete si, co jste dělal na 1. máje 1968?

Zajíc byl tady v Praze, já jsem byl v Litvínově. Byl jsem u Kopeckého, toho malíře, na chalupě a on se připravoval na to, že pronese nějaký projev. My jsme ho varovali, že ho komunisti nakopou do prdele. On ale vyšel na balkónek, přednesl ho a oni ho opravdu nakopali, odevšad ho vyhodili, i manželka se s ním nakonec rozvedla.

Jak to bylo s panem Makovičkou?

Hodně jsem spolupracoval s Edou Kriseovou, její manžel dělal inženýra zvuku v Supraphonu. Jeho to ale moc nebavilo, a tak si řekl, že bude studovat FAMU, obor režie. On pana Makovičku našel. Upozornil mě, že o něm ví, a tak jsme ho udělali. Bylo velmi zajímavé ho nafotit, bydlel totiž v přístěnku ve Štenberském paláci. Ta křídla měl od dob, kdy přišel z vojny a nemohl si najít práci. Tímhle se chtěl zviditelnit, ale samozřejmě nikdy nevzlétnul. Jeho žena ho i s křídly vyhodila, a proto bydlel v přístěnku.

Proč jste z Mladého světa v roce 1975 odešel?

Dnes se o tom těžko mluví. Tehdejší šéfredaktorka Čermáková (pan Hucek říká zkráceně Čermačka) na mě ječela, že nesprávně ovlivňuji mládež a že jsem starý. (V roce 1973 chtěli Hucka za každou cenu z Mladého světa dostat. Hucek byl ale takový vlčák, který se soudil o své místo, soud nakonec vyhrál, ale od té doby to šlo z kopce, dodává paní Hucková). Zajíc se stal mým šéfem, protože vstoupil do strany, zatímco já ne. Potom na mě zatlačili a já musel odejít. Naštěstí mi pomohl můj právník, dneska relativně známý pan doktor Lžičař. Čermáková mě chtěla vyhodit na tříměsíční výpovědní lhůtu a Lžičař mi poradil, abych hned, jak otevřu dveře do redakce, řekl, že dávám výpověď. A to tehdy byla ochranná lhůta devět měsíců.

Jaký máte názor na konec Mladého světa?

Největší problém je, když je redaktor zároveň spolupodílníkem časopisu. Noví redaktoři všechno rozkradli, doslova a do písmene, to bych jim řekl i do očí. Ani jeden z nich si nevzpomněl na to, že ještě existují někteří, jež ten časopis zakládali. Oni se na naší práci jenom přižívovali. (Minulý rok měl Mladý svět padesátileté výročí od svého založení, a tak jsme chtěli udělat repliku se starým původním obsahem. Nakonec jsme na to ale neměli finance, a tak vyšla jen taková skromná brožura o Huckovi, dodala paní Hucková). V Mladém světě to bylo fajn, jen jsme tehdy nevěděli, že to fajn je.

Příloha č. 2: Rozhovor s Miroslavem Zajícem

„ČLOVĚK SE V ŽIVOTĚ MUSÍ VYTAHOVAT A SÁM SEBE CHVÁLIT, KDYŽ TO ZA NĚJ NIKDO JINEJ NEUDĚLÁ!“

Takový životní postoj zastává Miroslav Zajíc, jeden z hlavních fotografů Mladého světa, ve kterém působil skoro třicet let. Velmi dlouho také vedl fotooddělení časopisu, a tak rozhodoval především o jeho vizuální podobě. S panem Zajícem jsem se sešla v příjemné kavárně v knihkupectví Luxor na Václavském náměstí. Vyhradil si na mě pouze hodinu, která mu zbývala do autogramiády spisovatele Arnošta Lustiga, který zde křtil svoji novou knihu „Okamžiky s Otou Pavlem“. I přes krátký čas a hlasité klábosení ostatních lidí jsme si hezky popovídali. Výraz v jeho obličejí nezapře určitou míru životního a profesního zklamání, ale i tak jsem v něm zaznamenala záblesky radosti. Vznik barevné fotografie považuje za největší loupež století, podle Zajíce totiž barva připravuje lidi o iluze. I tak se jí ale v současné době věnuje, černobílé snímky holt nejsou v kurzu. Z jeho úst vycházela slova, kterými mě přesvědčoval, že se teď cítí spokojeně a svobodně. Pořád ale přemýšlím o tom, jestli jim mám uvěřit, jeho oči totiž mluvily jinak.

Co vás přivedlo k fotografii?

Nejdříve jsem hodně maloval, mým snem bylo dostat se na uměleckoprůmyslovou školu, ale to mi rodiče zakázali. Na venkově, kde jsem se narodil, jsem nesmírně rád chodil do kina, seděl jsem vždy ve čtvrté řadě. Po čase jsem tedy přišel s tím, že bych chtěl točit, kamera ale byla strašně drahá, a tak jsem si koupil fotoaparát. Poprvé mé fotografie vyšly v okresních novinách Vpřed a podruhé jsem je poslal do slovenského časopisu Mladá tvorba, kde byl šéfredaktorem Miroslav Válek. Jedna z mých prvních fotografií se jmenovala „Nezapomínejme na ně“. Kvůli ní jsem si lehl v zimě na zem před domeček, kde se slepice starala o svá kuřátka. Nasypal jsem jim zrní a netrpělivě čekal s flexaretou, až nějaký ptáček vyleze.

Jaká byla vaše studia na FAMU?

Já, když jsem přišel na FAMU a začal tam studovat, zjistil jsem, že už vlastně všechno vím. Byl jsem třeba povinný naučit se dějiny umění, filmu a literatury. Bylo mi jasné, že jde o oblasti, které bych měl znát, ale přicházel jsem na to, že k fotografování je vůbec nepotřebuji.

Jak jste se dostal k Mladému světu?

Nejdřív jsem fotil pro časopisy Stráž vlasti a Signál. Narukoval jsem kvůli tomu i na vojnu – nikdo ji neměl krásnější než já. Chodil jsem pořád s fotoaparátem v ruce. Na konci roku 1967 mi zavolaal Leoš Nebor, jestli bych nechtěl nastoupit do Mladého světa. Tenkrát měl Mladý svět šestnáct stránek a začalo se uvažovat o jejich zdvojnásobení. Za mnohé vděčím Miroslavu Huckovi, ačkoli s ním to občas bylo něco jako redakční násilí. Kolikrát já jsem před ním i brečel. V redakci Mladého světa jsem zůstal třicet let. Vypracoval jsem se v něm ale natolik, že jsem několik let určoval, jak bude týdeník vypadat.

Co vás tak přitahovalo na cestách do zahraničí?

Tenkrát byl jiný režim a cestování bylo komplikované. Zpočátku mě velmi nadchly formule, a tak jsem se rozhodl, že zhlédnu alespoň čtyři závody za sebou. Od banky jsem si musel zažádat o devizový příslib a na základě toho jsem si potom mohl dojít pro výjezdní doložku na soukromou cestu. Devizový příslib jsem získal na 120 dolarů. Když jsem si šel zažádat o výjezdní doložku, prosil jsem úředníka, aby mi poskytl čtyři po třiceti dolarech. Ten se na mě ale podíval a řekl: „Vy jste se snad zbláznil! Na co to potřebujete?“ Vysvětlil jsem mu, že bych rád absolvoval čtyři závody Formule 1. Po chvíli se na mě podíval a řekl: „Když mi přivezete nějaké fotografie, já to pro vás udělám.“ Sbalil jsem tedy fotoaparát a vyjel postupně do Monte Carla, Rakouska, Monzy a Milána. Na nádraží jsem si najal trezorek, kam jsem si zamkl aparáty a spal jsem na okraji měst pod mostem. Na všech závodních jsem byl jakási rarita, nikdo nemohl pochopit, co tam dělá někdo ze socialistické země. Brali mě proto úplně všude, nejen že jsem byl přítomen v depech, ale viděl jsem i garáže, kde se večer všechny vozy připravovaly na druhý závodní den. Z mých zahraničních cest mě ale nejvíce zaujal bývalý Sovětský svaz, tam jsem byl asi třicetkrát.

Vnímáte nějaký rozdíl mezi fotografiemi tehdejší a dnešní doby?

Samozřejmě, dneska, když někdo jede do zahraničí, jede se tam najíst a rozvalit na pláž k hotelu. Dříve jsme ale výlet do ciziny brali jako něco speciálního. Chtěli jsme poznat, jak tamější lidé žijí, jaké jsou jejich radosti a strasti. Brali jsme to jako dotýkání se něčeho s určitým studem a trémou. Pro mě fotografování skončilo zánikem černobílé fotografie.

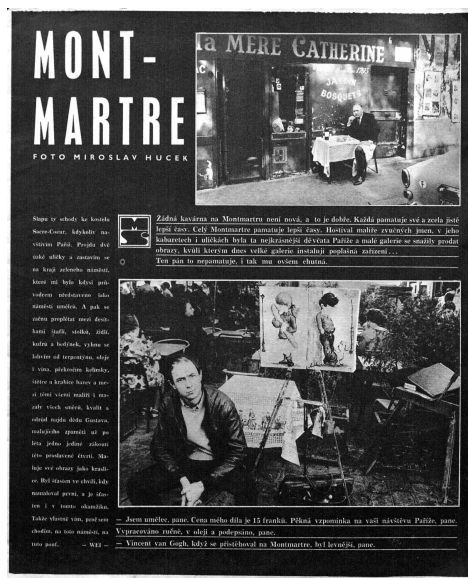
Proč jste se dneska obrátil k barevné fotografii?

Já ji dělám jenom proto, že tak mám na stará kolena absolutní svobodu. Mám možnost volby, jdu jen na akce, které mě něčím zaujmou. Spíš je mi líto dnešních mladých začínajících fotografů, kteří fotografické řemeslo vlastně vůbec nepoznali. Vezmou do ruky digitální zrcadlovku, nakážou všem, aby se jim dívali do objektivu, a fotí. Ty obrázky pak za nic nestojí.

Kdy a proč jste z Mladého světa odešel?

No protože ho časem koupilo vydavatelství, které vydávalo Květy. Z našeho týdeníku chtěli udělat Mladé Květy, a to se mi příčilo. Koncepti Mladého světa celou předělali. Nemohl jsem tam zůstat. V roce 1996 jsem proto odešel a od té doby působím v Právu.

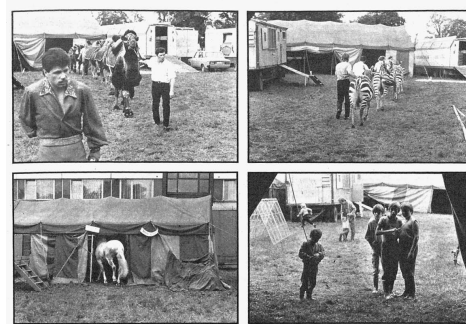
Příloha č. 3: Fotografie z Mladého světa z roku 1968

BYLI JSME ZA DAŠOU. Čtěte na str. 13-15.

FOTO: MIROSLAV ŽALC

DAŠA NA PRVNÍ ŠTACI

TEXT: JOSEF PROCHÁZKA / FOTO: MIROSLAV ŽALC

Dáša patří do té skupiny lidí, kteří se narodili v době, kdy se ještě nevědělo, že svět je kulatý. Dáša je tedy člověk, který žije v době, kdy se ještě nevědělo, že svět je kulatý. Dáša je tedy člověk, který žije v době, kdy se ještě nevědělo, že svět je kulatý. Dáša je tedy člověk, který žije v době, kdy se ještě nevědělo, že svět je kulatý.

... a v tomto světě občasní lidé přicházejí s novými nápady. Dáša je tedy člověk, který žije v době, kdy se ještě nevědělo, že svět je kulatý. Dáša je tedy člověk, který žije v době, kdy se ještě nevědělo, že svět je kulatý. Dáša je tedy člověk, který žije v době, kdy se ještě nevědělo, že svět je kulatý.

... a v tomto světě občasní lidé přicházejí s novými nápady. Dáša je tedy člověk, který žije v době, kdy se ještě nevědělo, že svět je kulatý. Dáša je tedy člověk, který žije v době, kdy se ještě nevědělo, že svět je kulatý. Dáša je tedy člověk, který žije v době, kdy se ještě nevědělo, že svět je kulatý.

Příloha č. 5: Fotografie z Mladého světa z roku 1998

Královna srdcí v Dianaville

Veřejnosti byl poprvé zpřístupněn hrob princezny Diany na panství Althorp

„Děsila by měla zasmátlat nerezání“ prozradila si jedna z návštěvnicků hrobu lady Diany, který byl 1. července poprvé zpřístupněn veřejnosti. Kovano bránu zámu Althorp toho dne prošlo jen 2500 návštěvníků, kteří si linky objezdní hrobu na zadníku odjížděly, kdy se tato nabídka objevila na internetu. Na dalších 150 000 lidí přijít měla během příštích dvou měsíců. Jinak je až do příštího roku vyprodáno.

Návraty z minulosti

Manuagor bez maskičkání

V Paříži se Anna Karolína vrátila po dvou letech do Francie. Její návrat byl doprovázen velkým mediálním ohlasem. Manuagor se vrátila bez maskičkání, což bylo pro veřejnost velmi zajímavé. V Paříži se Anna Karolína vrátila po dvou letech do Francie. Její návrat byl doprovázen velkým mediálním ohlasem. Manuagor se vrátila bez maskičkání, což bylo pro veřejnost velmi zajímavé.

...v roce 1998 se vrátila do Francie... (text continues with details about the royal family and the reopening of the grave).

Návraty z minulosti

Epilog

...v roce 1998 se vrátila do Francie... (text continues with details about the royal family and the reopening of the grave).

„Miluji riziko a neustále ho vyhledávám. Každé vystoupení jako akrobacie bez sítě.“ říká Luciano Pavarotti

Obchodní cestující s bel cantem

Ne scéně působí mohutně. Neoprávněný objem hlasů v ruce mu však dodává lehkost. Dopravčí rákosice, bezpečná šapka a čarovač. Čarovač dokázal opora svých show občasně poskakovat mimoje poskakovat. Viděl Pavarottiho-legendu je to ale i launský šovinista - disproporcionálně malý, který krčí nadřehou, vysokým tlakem

TEXT: MIRO PROCHÁZKA • FOTO: JIŘÍ ŠTĚPÁNEK

„Miluji riziko a neustále ho vyhledávám. Každé vystoupení jako akrobacie bez sítě.“ říká Luciano Pavarotti

Obchodní cestující s bel cantem

Ne scéně působí mohutně. Neoprávněný objem hlasů v ruce mu však dodává lehkost. Dopravčí rákosice, bezpečná šapka a čarovač. Čarovač dokázal opora svých show občasně poskakovat mimoje poskakovat. Viděl Pavarottiho-legendu je to ale i launský šovinista - disproporcionálně malý, který krčí nadřehou, vysokým tlakem

TEXT: MIRO PROCHÁZKA • FOTO: JIŘÍ ŠTĚPÁNEK